PNCpI 67/1851.1

P III 83
/1851.

СРБСКИ

КАЛЕНДАРЪ

за просту годину

1851.

Издан

АНДРІОМ СТОЈКОВІЋЕМ,

у Трсту.

Брзотискомъ Франъ Жупана, у Загребу.

Код Андрије Стојковића у Трсту,
налази се на продају разнијех књига Југославенскијех Српскијем и латинскијем словима: као од свију печатаних у Загребу Ф. Жупана и другијех, у Војводовини Србији Д. Мседаковића; и у Биограду Кнежевине.

Славенске.

Евангеліе in foglio (приправно везано) у корице дрвене, рез позлаћени.
Апостолъ in foglio у кожи твердо свезанъ.
Іменословъ Славен. и латин. словима.
Естествословие П. Кенгелца.
Вѣчно блажен. Гда. наш. Іесуса Христа са Образом Спасит.
Дѣянія Апостола Слово Архиерейско.
Історија Славено-Србов у кратко Г. Райћа.
Овидија Насона 5 књ. Мразовића.
Свицена Історія вет. и нов. Завѣт. Н. Вуяновскога.
Велисаръ.
Житие Іесуса Христа.
„ Матере Богородице.
Руководство Слав. грам. час и псал.
Слав. Грам. обширна.
Часословъ.
Секретар Ат. Стойковића.
Цвѣтникъ Уч. Райћа.
Естествословие Вујића.
Магазинъ Мразовића 4 ч. слик.
Евангелиа Слав. и Руски.
Нови Завѣт Слав. и Руски.
Проповѣди Ракића (по свя недѣл. и неки вел. праз. Млетке 494 стране.
Сокровице Христянское.
Изясненіе воскр. и праз. Еван.
Описаніе Јерусалима у Листовима.
Настав. о долж. Христянина.
Робинзон Крозује.
и другијех.

Славено-Сербске.

Физика Ат. Стоиковића.
Каидоръ „ „
Аристид и Наталија.
Вѣра древности.
Еликон 3 части.
Тисућа и 1 дан. повѣ. Соломана 3 ч.
Руководитель здравію.
„ к все-об. здрав.
Художество одврат. болести.
„ продуленю живот.
Кох Бух.
Катихизисъ здравія.
И много другијех.
Шћепан Мали, историческо збитије преко половине 18 вѣка. Творење Свијетлог Владике и Владатеља Црногоре.

Југославенске Српске.

Народне пјесме све 3 књиге потоњег изданија.
Нови Завјет.
Народне пословице.
Ковчежић.
Огледало. Црногорске пјесме.

СРБСКИ

КАЛЕНДАРЪ

за просту годину

1851.

Издан

АНДРІОМ СТОЈКОВІЋЕМ,

у Трсту.

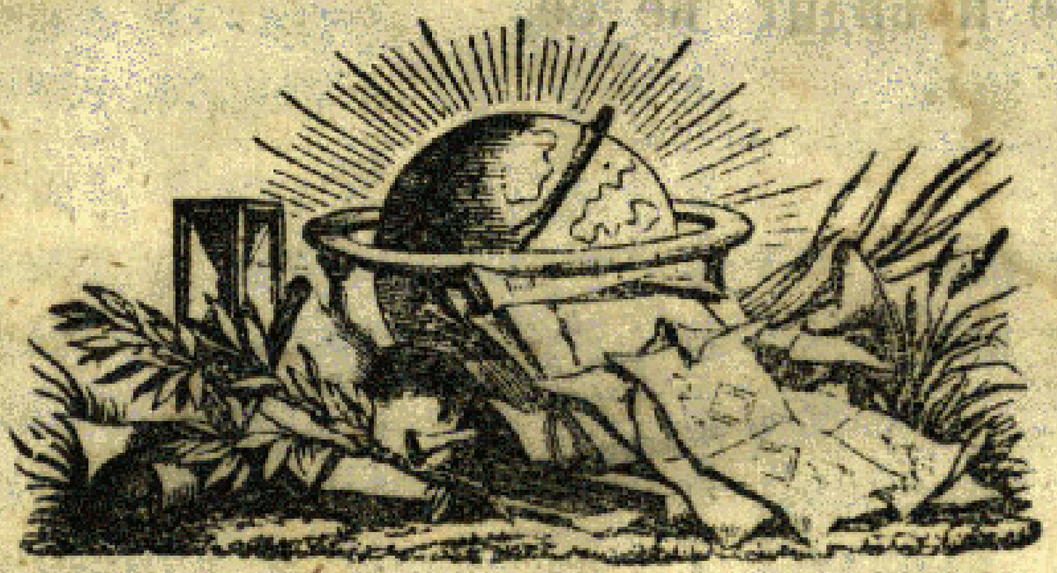

Брвотискомъ Франѣ Жупана, у Загребу.

Инв. бр. 12274

ГЛАСНИК

Пролеће починѣ 9. Марта у 6 сати и 1 мін. у ютру.
Лѣто починѣ 10. Јуніа у 6 сати 48 мін. у ютру.
Єсень починѣ 11. Септембріа у 4 сата 56 мін. у вече.
Зима починѣ 10. Декемвріа у 10 сати 35 мін. у ютру.

ПОМРАЧЕНІЯ.

Ове године имат' ћемо четыри:

1-о) мѣсеца номрачениe быт' ће 5га Јануаріа у 4 сата 41 мін. у вече и видит' ћесе.

2-о) сунца помрачениe быт' ће 20га Јануаріа у 3 сати 55 мін. у ютру.

3-е) мѣсеца помрачениe быт' ће 1га Јуліа у 6 сати 52 мін. у ютру, но неће се моћи видити.

4-о) сунца помрачениe быт' ће 16. Јуліа у 1 сатъ 13 мін. у вече и видит' ће се.

Јануарїй
(Сѣчань)

има 31 данъ.

Н. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☼ рањ.	☉ заод.
И.	1	Обрѣзаніе Господне		13	Іларіа	7 42	4 18
В.	2	Сїлвестра папы Р.		14	Фелїкса	7 41	4 19
С.	3	Малахіа и Гордіа		15	Мавра	7 40	4 20
Ч.	4	Соборъ 70. апостолъ		16	Марцеліна	7 39	4 21
П.	5	Ѳеопемпта и Ѳеоны		17	Антоніа	7 38	4 22
С.	6	Богоявленіе Господ.		18	Прис. дѣв.	7 37	4 23
Н.	7	Іоанна крестителя		19	Маріа	7 36	4 24
П.	8	Георгіа и Ємїліана		20	Фаб. и Себ.	7 35	4 25
В.	9	Полѵевкта мучен.		21	Агн. дѣв.	7 34	4 26
С.	10	Григоріа Єписк. Нѵс.		22	Вінцен.	7 33	4 27
Ч.	11	Ѳеодосіа преподоб.		23	Заруч. Мар.	7 32	4 28
П.	12	Татіаны мученицы		24	Тімоѳеа	7 30	4 30
С.	13	Єрмѵла и Стратоніка		25	Обр. Пав.	7 29	4 31
Н.	14	Саввы Археп. Серб.		26	Полѵкарпа	7 28	4 32
П.	15	Павла Ѳивейскаго		27	Іоанна Злат.	7 27	4 33
В.	16	Апост. Петра веригъ		28	Карла велик.	7 25	4 34
С.	17	Антоніа великаго		29	Франціш.	7 24	4 35
Ч.	18	Аѳанасіа и Кѵрілла		30	Аделгунд.	7 23	4 37
П.	19	Макаріа Егѵптян.		31	Петра Нол.	7 22	4 38
С.	20	Єѵѳѵміа великаго		1	Февр. Ігн. Еп.	7 21	4 39
І.	21	Максіма, Ѥѵг., Неоф.		2	Срѣтеніе	7 20	4 40
П.	22	Тімоѳеа и Анастасіа		3	Блаз. Еп.	7 19	4 41
В.	23	Климента Єп. Агк.		4	Вероніки	7 18	4 42
С.	24	Ксеніи препод.		5	Агаѳы	7 16	4 44
Ч.	25	Григоріа богослова		6	Дороѳеа	7 15	4 45
П.	26	Ксенофонта и Маріи		7	Ромуалд.	7 13	4 47
С.	27	Іоанна злат. мощ. пр.		8	Іоанн. Мил.	7 11	4 49
І.	28	Ефрема Сѵріна		9	Аполон.	7 9	4 51
П.	29	Ігнятіа мощ. прен.		10	Схоласт.	7 8	4 52
В.	30	Великихъ Іерарховъ		11	Ѥѵфросин.	7 6	4 54
С.	31	Кѵра и Іоанна		12	Татіаны.	7 5	4 55

Фебруарїй
(Веляча)

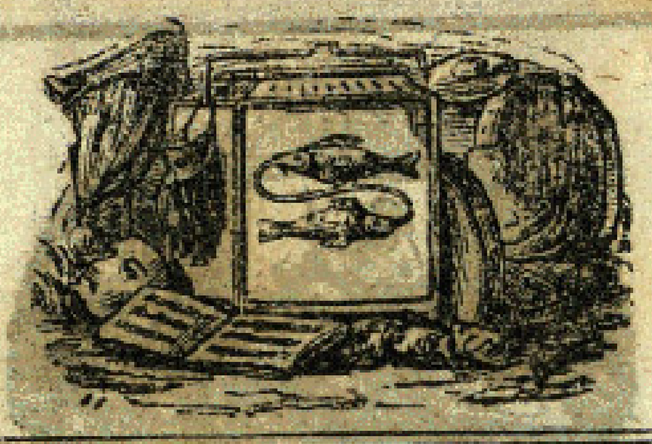

има 28 дана.

Н.	М.	Мѣсецословъ старый.		М.	Мѣсецословъ новый.	раћ.		заод.	
Ч.	1	Трyфона мученика		13	Јордана	7	3	4	57
П.	2	Срѣтеніе Гоеподне		14	Валентіа	7	1	4	59
С.	3	Сумеона богопр. и Ан.		15	Фаустіна	7	0	5	0
Н.	4	Ісідора Пілусіотска		16	Јуліанны	6	58	5	2
П.	5	Агаѳіи мученицы		17	Сабин. еписк.	6	57	5	3
В.	6	Вукола, Єп. Смyрн.		18	Сумеон. еп.	6	55	5	5
С.	7	Парѳеніа Єп. Лампс.		19	Сосанны	6	53	5	7
Ч.	8	Ѳеодора мученика		20	Елеyѳеріа	6	51	5	9
П.	9	Нікифора мученика		21	Чист. сред.	6	50	5	10
С.	10	Хараламніа муч.		22	Петра кат.	6	48	5	12
Н.	11	Васіліа священомуч.		23	Лазара	6	46	5	14
П.	12	Мелетіа патр. Антіох.		24	Матѳ. апост.	6	44	5	16
В.	13	Мартініана и Сум. С.		25	Валбурги	6	42	5	18
С.	14	Аyксентіа преподоб.		26	Леандер.	6	40	5	20
Ч.	15	Онисіма апостола		27	Вікторін.	6	39	5	21
П.	16	Памфіла мученика		28	Ренаты	6	37	5	23
С.	17	Ѳеодора Тyрона		1	Март. Алб.	6	35	5	25
Н.	18	Лва папы римск.		2	Сімпліц.	6	33	5	27
П.	19	Архіппа апост.		3	Кунегунд.	6	31	5	29
В.	20	Лва Єпіск. катан.		4	Казим.	6	30	5	30
С.	21	Тімоѳеа преподоби.		5	Eyсевіа	6	28	5	32
Ч.	22	Обрѣтен мощ. м. въ Є.		6	Фрідерік.	6	26	5	34
П.	23	Полyкарпа еп. смyрн.		7	Ѳомы апост.	6	24	5	36
С.	24	Обрѣтен. гл. Предтеч.		8	Јоанна.	6	22	5	38
Н.	25	Тарасіа патр. Конст.		9	Франціпік.	6	20	5	40
П.	26	Порфіріа еп. Газск.		10	40. мучен.	6	18	3	42
В.	27	Прокопіа Декапол.		11	Херакл.	6	16	5	44
С.	28	Васіліа спостника.		12	Григоріа	6	14	5	46

Мартъ
(Ожуякь)

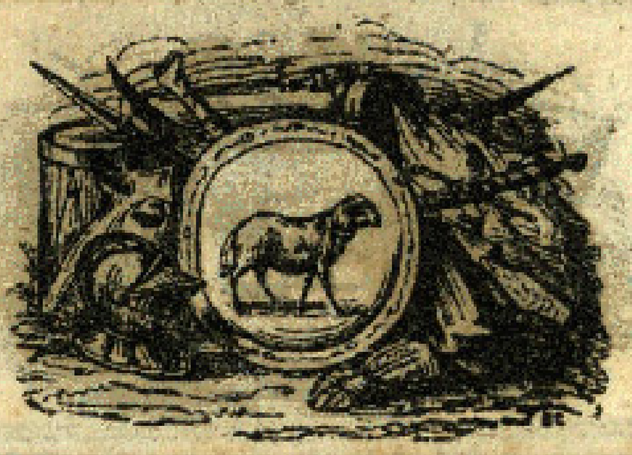

има 31 данъ.

Н.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.	☉	М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☉ рањ.	☽ заод.
Ч.	1	Евдокіи преподобн.	♑	13	Розіны	6 12	5 48
П.	2	Ѳеодора ѥп. кѵрін.	♒	14	Маѳіілды	6 10	5 50
С.	3	Ѥвтропіа мученика	♒	15	Лонгіна	6 8	5 52
Н.	4	Гарасіма преподобн.	♓	16	Еріберта	6 7	5 53
П.	5	Конона мученика	♓	17	Гертруды	6 5	5 55
В.	6	42. мученикъ	♈	18	Александр.	6 4	5 56
С.	7	Васіл., Ефр., Кап. и пр.	♈	19	Јосифа	6 2	5 58
Ч.	8	Ѳеофѵлакта ѥп. Нік.	♈	20	Нікеты	6 1	5 59
П.	9	40. мучениковъ	♉	21	Бенедікта	6 0	6 0
С.	10	Кодрата и друж. его.	♉	22	Октавіана	5 58	6 2
Н.	11	Софроніа Патр. іерус.	♉	23	Віктор.	5 56	6 4
П.	12	Ѳеофана преподоб.	♊	24	Гавріила арх.	5 54	6 6
В.	13	Нікифора прен. мощей	♊	25	Благовѣщеніе	5 52	6 8
С.	14	Венедікта преподоб.	♋	26	Ємануила.	5 50	6 10
Ч.	15	Агапіа мученика	♋	27	Руперт.	5 48	6 12
П.	16	Савіна и Папы	♌	28	Фелікс.	5 46	6 14
С.	17	Алексіа чел. божія	♌	29	Кѵрілла	5 44	6 16
Н.	18	Кѵрілла Архіеп. іерус.	♍	30	Квирина	5 42	6 18
П.	19	Хрѵсанѳа и Даріи	♍	31	Веніаміна	5 40	6 20
В.	20	Отецъ во об. с. Сав	♎	1	Апріл. Хуго	5 38	6 22
С.	21	Јакова Єпіскопа	♎	9	Франц. Паул.	5 37	6 23
Ч.	22	Васіліа пресвѵтера	♏	3	Рихарда	5 35	6 25
П.	23	Нікона преподоб.	♏	4	Ісідора	5 34	6 26
С.	24	Захаріи и Артеміа	♐	5	Вінценц.	5 32	6 28
Н.	25	Благовѣщеніе Бцы	♐	6	Целестіна	5 31	6 29
П.	26	Соборъ Арх. Гавр.	♐	7	Алберта	5 29	6 31
В.	27	Матроны Селунскія	♑	8	Діонѵсіа	5 28	6 32
С.	28	Іларіона и Стефана	♑	9	Димитріа	5 26	6 34
Ч.	29	Марка ѥп. и Кѵрілла	♒	10	Језекіиля	5 24	6 36
П.	30	Јоанна лѣств. списат.	♒	11	Лва папы	5 23	6 37
С.	31	Ѵпатіа еніск. Гаггр.	♓	12	Јуліа папы	5 21	6 39

Априлій
(Травань)

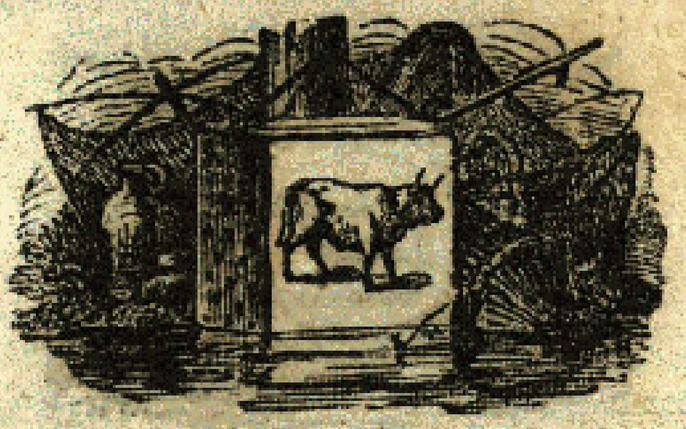

има 30 дана.

Н. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☉ раѣ.		☉ заод.	
Н.	1	Цвѣти		13	Цвѣти	5	20	6	40
П.	2	Тіта чудотворца		14	Тібурція	5	18	6	42
В.	3	Нікиты преподоб.		15	Харісіа	5	16	6	44
С.	4	Іосифа и Георгіа		16	Турибіи	5	15	6	45
Ч.	5	Теодула и Агаѳон.		17	Рудолф.	5	13	6	47
П.	6	Великій Петакъ		18	Вел. Петакъ	5	11	6	49
С.	7	Георгіа еписк. мел.		19	Антоніа	5	9	6	51
Н.	8	Воскресеніе Хрїстово		20	Воскр. Хрїст	5	8	6	52
П	9	Воскресен. Понед.		21	Воскр. Понед.	5	6	6	54
В.	10	Воскресен. Втор.		22	Рафаила	5	5	6	55
С.	11	Антѵпы еп. Пергам.		23	Адалберта	5	4	6	56
Ч.	12	Васіліа еп. Парійск.		24	Георгіа велик.	5	2	6	58
П.	13	Артемона свящ. муч.		25	Марка Єѵагг.	5	1	6	59
С.	14	Мартіна папы рим.		26	Тіта	5	0	7	0
Н	15	Арістарха, Пуда и Тр.		27	Анастасіа	4	59	7	1
П.	16	Агаѳіи, Ірины и Хіон.		28	Вітал. М.	4	58	7	2
В.	17	Сѵмеона Персідск.		29	Петра М.	4	57	7	3
С.	18	Іоанна преподоб.		30	Єкатеріны	4	56	7	4
Ч.	19	Іоанна ветхопещ.		1	Маій Філ. и Ј.	4	55	7	5
П.	20	Ѳеодора Тріхіны.		2	Аѳанасіа	4	54	7	6
С.	21	Јануаріа и Александ.		3	Обрѣтеніе ✝	4	53	7	7
Н.	22	Ѳеодора Сѵкеота		4	Флоріана	4	52	7	8
П.	23	Георгіа великомуч.		5	Готхарда	4	51	7	9
В.	24	Саввы стратилата		6	Іоанна	4	50	7	10
С.	25	Марка Єѵаггеліста		7	Станислава	4	49	7	11
Ч.	26	Васіліа и Стеф. еп.		8	Міхаила	4	48	7	12
П.	27	Сѵмеона сродн. госп.		9	Григоріа	4	47	7	13
С.	28	Јасона и Сосіпатра		10	Ант. еписк.	4	46	7	14
Н.	29	9 мучениковъ		11	Беатріц.	4	45	7	15
П.	30	Јакова Зевед. апост.		12	Панкрац.	4	44	7	16

Маїй
(Свибань)

има 31 данъ.

Н.	М.	Мѣсецословъ старый.		М.	Мѣсецословъ новый.	раѣ.	заод.
В.	1	Іереміи пророка		13	Серватіа	4 43	7 17
С.	2	Аѳанасіа патр. Алекс.		14	Хрістіана	4 41	7 19
Ч.	3	Тімотеа и Лавры		15	Софіи	4 40	7 20
П.	4	Пелагіи препод. муч.		16	Іоанна Неп.	4 39	7 21
С.	5	Ирины мученицы		17	Убалда.	1 38	7 22
Н.	6	Іова многострад.		18	Венантіна	4 37	7 23
П.	7	Акакіа мученика		19	Івона еписк.	4 35	7 24
В.	8	Іоанна Ев. и Арсеніа		20	Бернарда	4 34	7 25
С.	9	Исаіи прор. и Христ.		21	Констант.	4 33	7 27
Ч.	10	Сімона зилота		22	Елены	4 32	7 28
П.	11	Мокіа св. м. и Мее.		23	Сідоніи	4 31	7 29
С.	12	Епіфаніа и Германа		24	Іоанны	4 30	7 30
Н.	13	Глукеріи мученицы		25	Урбана	4 28	7 32
П.	14	Ісідора мученика		26	Філіппа	4 27	7 33
В.	15	Пахоміа великаго.		27	Іоанна	4 26	7 34
С.	16	Ѳеодора освящен.		28	Вілхелма	4 25	7 35
Ч.	17	Вознесеніе Хрістово		29	Вознес. Хріс.	4 23	7 37
П.	18	Ѳеодота мученика		30	Фердінанда	1 22	7 38
С.	19	Патрікіа еписк. Пруск.		31	Петроніла	4 21	7 39
Н.	20	Ѳалалеа мученика		1	Іуній. Фортун	4 20	7 40
П.	21	Константіна и Елены		2	Марцеліна	4 19	7 41
В.	22	Васіліска мученика		3	Клотилда	4 18	7 42
С.	23	Міхаила еп. Synад.		4	Квиріна	4 16	7 44
Ч.	24	Symеона на дивн. горѣ		5	Боніфація	4 15	7 45
П.	25	Ш. обрѣт. гл. пред.		6	Норберта	4 14	7 46
С.	26	Карпа апостола		7	Роберта	4 13	7 47
Н.	27	Сошествіе св. Духа		8	Сошеств. с. Д.	4 11	7 49
П.	28	Духовы понед.		9	Духовн. Пон.	4 10	7 50
В.	29	Ѳеодосіи дѣвы муч.		10	Маргарета	4 9	7 51
С.	30	Ісаакіа преподоб.		11	Вари. А.	4 7	7 53
Ч.	31	Ерміа апост. и Ермеа		12	Антоніа	4 6	7 54

Молитв. дани.

Јунїй
(Липань)

има 30 дана.

Н. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый	☉ рађ.		☉ заод.	
П.	1	Јустіна муч. філос.		13	Антон Пад.	4	6	7	54
С.	2	Нікифора патр.		14	Василіа	4	6	7	54
Н.	3	Лукілліана мученика		15	Вида	4	6	7	54
П.	4	Митроф. патр. Конст.		16	Францишк.	4	6	7	54
В.	5	Дороѳеа еп. Тврск.		17	Адолфа	4	6	7	54
С.	6	Висаріона чудотв.		18	Марцел.	4	5	7	55
Ч.	7	Ѳеодора еписк. Агк.		19	Брашанчево	4	5	7	55
П.	8	Ѳеодора стратил.		20	Сѵлверіа	4	5	7	55
С.	9	Кѵрілла арх. Ал.	☾	21	Алойзіа	4	5	7	55
Н.	10	Тімоѳеа еп. Пруск.		22	Пауліна	4	5	7	55
П.	11	Варѳоломеа и Варн.		23	Сідоніа	4	6	7	54
В.	12	Онуфріа великаго.		24	Јоанна крест.	4	6	7	54
С.	13	Акѵлины мученицы		25	Проспера	4	6	7	54
Ч.	14	Єліссеа пр. и Меѳодіа		26	Јоан. и Паѵл.	4	7	7	53
П.	15	Ам. п. и Лаз. кн. Серб.		27	Ладислава	4	7	7	53
С.	16	Тѵхона чудотвор.		28	Лва папы	4	8	7	52
Н.	17	Мануила, Сав. и пр,		29	Петр.Паѵл. ап.	4	8	7	52
П.	18	Леонтіа мученика		30	Паѵла вос.	4	9	7	51
В.	19	Јуды апостола		1	Јулій. Ѳеод.	4	9	7	51
С.	20	Меѳодіа еп. Патарск.		2	Пос. Бог.	4	10	7	50
Ч.	21	Јуліана мученика		3	Корнеліа	4	11	7	49
П.	22	Евсевіа еп. Самосат.		4	Удалріка	4	12	7	48
С.	23	Агрѵпіны мученицы		5	Вілхелма	4	13	7	47
Н.	24	Рожд. Јоанна кр.	☽	6	Вібалд.	4	14	7	46
П.	25	Феѵрониі мученицы		7	Исаіи прор.	4	15	7	45
В.	26	Давіда преподобн.		8	Кіліана	4	16	7	44
С.	27	Самсона страннопр.		9	Лукреціи	4	17	7	43
Ч.	28	Кѵра и Јоан. безсреб.		10	Амаліи	4	18	7	42
П.	29	Петра и Паѵла апост.		11	Піа папы рим.	4	19	7	41
С.	30	Соборъ 12 апостолъ		12	Хайнріка	4	20	7	40

Јулій
(Серпань)

има 31 данъ.

Н. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.	М. Д.		Мѣсецословъ новый.	☼ раѣ.	☼ заод.
Н.	1	Космы и Даміана	13	♑	Маргарет.	4 21	7 39
П.	2	Положеніе ризы Бцы.	14	♑	Бонавент.	4 22	7 38
В.	3	Ѵакінѳа мученика	15	♒	Раздѣл а.	4 23	7 37
С.	4	Андреа еписк. критск.	16	♒	Фаѵст. м.	4 24	7 36
Ч.	5	Аѳанасіа Аѳонскаго	17	♎	Алексіа	4 25	7 35
П.	6	Сісоа великако	18	♎	Арнолда	4 26	7 34
С.	7	Ѳомы и Акакіа	19	♏	Вінцент.	4 27	7 33
Н.	8	Прокопіа великомуч.	20	♏	Иліи прор.	4 28	7 32
П.	9	Пагкратіа еп. Таѵр.	21	♐	Даніила прор.	4 29	7 31
В.	10	45 муч. въ Нікоп. Ар.	22	♐	Маріи Магд.	4 30	7 30
С.	11	Еѵфѵміи мученицы.	23	♐	Ліворіа	4 31	7 29
Ч.	12	Прокла и Іларіа	24	♑	Хрістіна	4 32	7 28
П.	13	Соборъ арх· Гавріила	25	♑	Јакова апост.	4 33	7 27
С.	14	Акѵлы апостола	26	♑	Анны	4 34	7 26
Н	15	Киріака и Јулітты	27	♑	Пантелеона	4 35	7 25
П.	16	Аѳиногена мучен.	28	♑	Інноценц.	4 36	7 24
В.	17	Маріны великомуч.	29	♓	Марѳы	4 37	7 23
С.	18	Ѵакінѳа и Еміліана	30	♓	Абдона	4 38	7 22
Ч.	19	Макріны и Діа	31	♈	Ігнатіа	4 39	7 21
П.	20	Иліи пророка	1	♈	Аѵгуст. Ч. В.	4 40	7 20
С.	21	Сѵмеона и Јоанна	2	♈	Порціунк.	4 41	7 19
Н.	22	Маріи Магдалины	3	♉	Стефана	4 42	7 18
П.	23	Трофіма и Ѳеофіла	4	♉	Домініка	4 43	7 17
В.	24	Хрістіны мученицы	5	♊	Маріа снежна	4 44	7 16
С.	25	Успеніе свят. Анны	6	♊	Преображ.	4 45	7 15
Ч.	26	Ермолаа священном.	7	♋	Кастан. До.	4 46	7 14
П.	27	Пантелеимона вел.	8	♋	Киріака	4 47	7 13
С.	28	Прохора и Ніканора	9	♌	Романа	4 48	7 12
Н.	29	Каллініка мученика	10	♌	Лаѵрентіа	4 49	7 11
П.	30	Аггеліны Десп. Серб.	11	♍	Сосаны	4 50	7 10
В.	31	Еѵдокіма праведнаго	12	♍	Клары	4 51	7 9

Августъ
(Коловозъ)

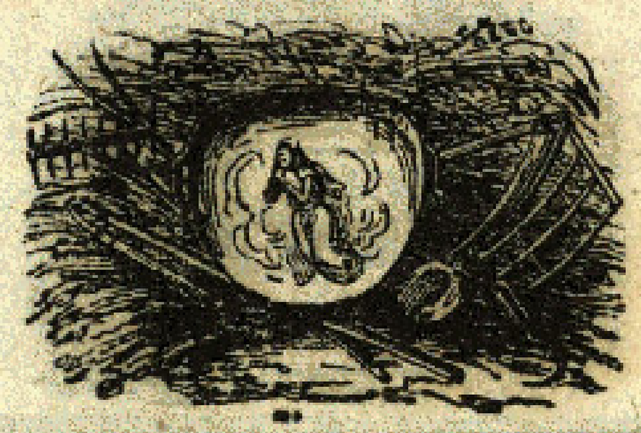

има 31 данъ.

Ш. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☉ раѣ.	☉ заод.
С.	1	Происхожд. честн. ✝	♎	13	Ѵполіта	4 53	7 7
Ч.	2	Стефана прен. мощей	♎	14	Ѳѵсевіа	4 55	7 5
П.	3	Ісаакіа и Фаѵста	♏	15	Успен. Богор.	4 56	7 4
С.	4	7 Отроковъ во Ефесѣ	♏	16	Рох. и Іс.	4 58	7 2
Н.	5	Ѳѵсѵгніа мученика	♏	17	Ліберата	4 59	7 1
П.	6	Преображ. Хрістово	♐	18	Елены цар.	5 0	7 0
В.	7	Дометіа и Пімена	♐	19	Лудвіка	5 1	6 59
С.	8	Еміліана еп. Кѵз. ☾	♑	20	Стефана кр.	5 3	6 57
Ч.	9	Матѳіа апостола	♑	21	Іоакіма	5 4	6 56
П.	10	Лаѵрентіа архідіак.	♒	22	Тімоѳея	5 5	6 55
С.	11	Ѳѵпла мученика	♒	23	Філіппа	5 6	6 54
Н.	12	Фотіа и Анікиты	♒	24	Варѳоломея	5 8	6 52
П.	13	Максіма исповѣдн.	♓	25	Лудовіка	5 9	6 51
В.	14	Міхеа пророка ♓	♓	26	Самуила	5 10	6 50
С.	15	Успеніе Богородицы	♈	27	Іосифа Кал.	5 11	6 49
Ч.	16	Святаго убруса Хріс.	♈	28	Аѵгустіна	5 13	6 47
П.	17	Мѵрона мученика	♈	29	Усѣкнов. Іоан.	5 14	6 46
С.	18	Флора и Лаѵра муч.	♉	30	Розы	5 15	6 45
Н.	19	Андреа стратил.	♉	31	Раймунд.	5 16	6 44
П.	20	Самуила пророка	♊	1	Септем. Єгід.	5 17	6 42
В.	21	Ѳаддеа апостола ☽	♊	2	Єфраима	5 19	6 41
С.	22	Агаѳоніка мучен.	♊	3	Мансѵет.	5 21	6 39
Ч.	23	Луппа мученика	♋	4	Розалиі	5 23	9 37
П.	24	Ѳѵтѵхіа священном.	♋	5	Вікторіи	5 25	6 35
С.	25	Варѳоломея и Тіта	♌	6	Захаріи	5 27	6 33
Н.	26	Адріана и Наталіи	♌	7	Регіны	5 29	6 31
П.	27	Пімена преподобн.	♍	8	Рождест. Бцы	5 31	6 29
В.	28	Моѵсеа Муріна	♍	9	Горгоніа	5 33	6 27
С.	29	Усѣкн. Іоан. крест. ♍	♎	10	Нікол. тол.	5 34	6 26
Ч.	30	Александ., Іоан. и пр.	♎	11	Еміліа	5 36	6 24
П.	31	Положеніе пояса Бцы	♏	12	Товіи	5 37	6 23

Сентембрїй
(Руянъ)

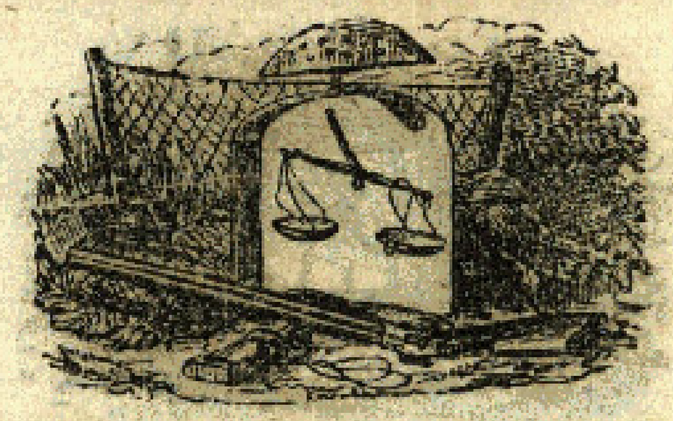

има 30. данъ.

Н. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☉ раѣ.	☉ заод.
С.	1	Сумеона и Марѳы	♍	13	Маврікіа	5 39	6 21
Н.	2	Маманта и Іоан. п.	♎	14	Воздвижен. ✝	5 41	6 19
П.	3	Анѳіма и Ѳеоктиста	♎	15	Нікодима	5 43	6 17
В.	4	Вавулы и Моусеа пр.	♏	16	Людмилы	5 45	6 15
С.	5	Захарій и Елисаветы	♏	17	Гамберта	5 48	6 12
Ч.	6	Евдоксіа мученика ☾	♏	18	Ѳомы апост.	5 50	6 10
П.	7	Созонта мученика	♐	19	Константіна	5 52	6 8
С.	8	Рождество Богород.	♐	20	Евстаѳіа	5 54	6 6
	9	Іоакима и Анны	♑	21	Матѳеа апост.	5 56	6 4
П	10	Минодори и Митрод.	♑	22	Маврікіа	5 58	6 2
В.	11	Ѳеодоры преподоби.	♑	23	Ѳеклы	6 0	6 0
С.	12	Автонома священ.	♒	24	Герарда	6 1	5 59
Ч.	13	Корниліа сотника ☽	♒	25	Клеофы	6 2	5 58
П.	14	Воздвиженіе чест. ✝	♒	26	Јустіны	6 4	5 56
С.	15	Нікиты великомуч.	♒	27	Космы и Дам.	6 6	5 54
Н.	16	Евфимій великомуч.	♓	28	Венцесл. кр.	6 7	5 53
П.	17	Софіи и чадъ ея	♓	29	Міхаила	6 8	5 52
В.	18	Евменіа еписк. Горт.	♓	30	Јеронума	6 10	5 50
С.	19	Трофіма и Савватіа	♈	1	Октобр. Рем.	6 12	5 48
Ч.	20	Евстаѳіа великом. ☽	♈	2	Леодегар.	6 13	5 47
П.	21	Кодрата апостола.	♉	3	Кандіда	6 15	5 45
С.	22	Фоки и прор. Јоны	♉	4	Фран. Сер.	6 16	5 44
Н.	23	Зачатіе Іоан. крест.	♊	5	Плаціда	6 18	5 42
П.	24	Ѳеклы и Сум кр. серб.	♊	6	Бруна	6 19	5 41
В.	25	Евфросунїи преподоб.	♋	7	Јустіны	6 21	5 39
С.	26	Јоанна ап. преставл.	♋	8	Бригітты	6 23	5 37
Ч.	27	Каллістрата мучен.	♌	9	Діонусіа	6 25	5 35
П.	28	Харітона препод.	♌	10	Франц. Бор.	6 27	5 33
С.	29	Куріака преподобн.	♌	11	Еміліана	6 28	5 32
Н.	30	Григоріа во Арменіи	♍	12	Максиміліана	6 30	5 30

Октобрїй
(Листопадъ)

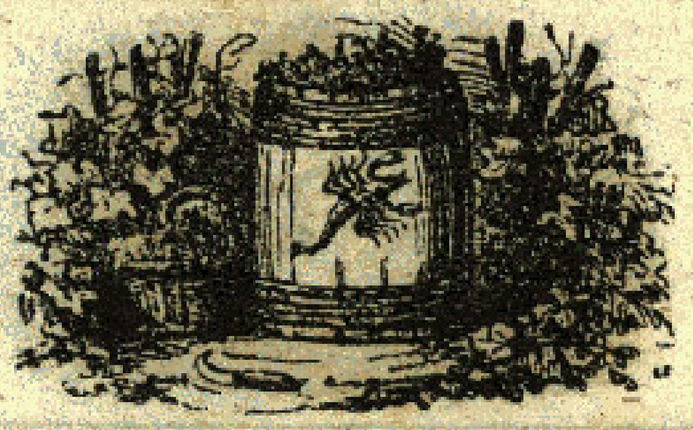

има 31 данъ.

Н. А.	М. А.	Мѣсецословъ старый		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☼ рањ.	☼ заод.
Н.	1	Покровъ Бцы и Ананіа		13	Коломана.	6 32	5 28
В.	2	Кѵпріана и Јустіны		14	Каліста	6 34	5 26
С.	3	Діонѵсіа Ареопагіта		15	Θерезіи	6 36	5 24
Ч.	4	Стеф. Щилян. и Јероѳ.		16	Галла	6 37	5 23
П.	5	Харітіны мученицы		17	Хедвіги	6 39	5 21
С.	6	Ѳомы апостола		18	Луки еваг.	6 41	5 19
Н.	7	Сергіа и Вакха муч.		19	Фердінанда	6 43	5 17
П.	8	Пелагіи препдобн.		20	Феліціана	6 45	5 15
В.	9	Јак. Алф. и Ст. Десп.		21	Урсулы	6 47	5 13
С.	10	Ечламніа и Ечламніи		22	Кордулы	6 48	5 12
Ч.	11	Філіппа апостола		23	Јоанна кр.	6 50	5 10
П.	12	Прова, Тар. и пр.		24	Рафаила	6 52	5 8
С.	13	Карпа и Папѵлы		25	Хрѵсанѳ.	6 54	5 6
Н.	14	Параскеѵы преподоб.		26	Димитріа	6 56	5 4
П.	15	Еѵѳѵмія и Лукіана		27	Савіны	6 57	5 3
В.	16	Логгіна сотника		28	Сѵм. и Јуд.	6 59	5 1
С.	17	Осіи пророка		29	Зиновіа	7 0	5 0
Ч.	18	Луки еваггеліста		30	Клаудіа	7 1	4 59
П.	19	Јоиля пророка		31	Волфганг.	7 2	4 58
С.	20	Артеміа великом.		1	Ноембр. В. св.	7 3	4 57
Н.	21	Іларіона великаго		2	Всѣхъ душъ	7 4	4 56
П.	22	Аверкіа епиіск. Јерап.		3	Хѵберта	7 5	4 55
В.	23	Јакова брата божія		4	Карола Бор.	7 6	4 54
Ч.	24	Ареѳы мученика		5	Емеріка	7 7	4 53
С.	25	Маркіана и Мартѵріа		6	Леонарда	7 8	4 52
П.	26	Димитріа вѣликом.		7	Енгелберта	7 9	4 51
С.	27	Нестора мученика		8	Готтфрід	7 10	4 50
П.	28	Терентіа и Арс. С.		9	Ѳеодора	7 11	4 49
П.	29	Анастасіи мучен.		10	Трѵфона	7 12	4 48
В.	30	Зиновіа и Мил. кр. С.		11	Март. Еп.	7 13	4 47
С.	31	Стахіа, Ампліа и пр.		12	Еміліан.	7 14	4 46

Новембрій
(Студенъ)

има 30 дана.

Ш. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☉ раћ.		☉ заод.	
Ч.	1	Космы и Даміана Асіи		13	Станислава	7	15	4	45
П.	2	Акиндіна, Пигас. и пр.		14	Серафіна	7	16	4	44
С.	3	Акепсімы Іосифа и пр.		15	Леополда	7	17	4	43
Н.	4	Іоаннікіа велик.		16	Едмунда	7	18	4	42
П.	5	Галактіона и Епістим.		17	Григоріа	7	19	4	41
В.	6	Павла архіеп. конст.		18	Евгеніа	7	20	4	40
С.	7	33 мучен. въ Меліт.		19	Елісаветы	7	21	4	39
Ч.	8	Міхаила Архістрат.		20	Фелікса	7	22	4	38
П.	9	Онисіфора и Порфир.		21	Входъ Бцы	7	23	4	37
С.	10	Ераста и Олимпа		22	Цециліи	7	24	4	36
Н.	11	Стеф. Деч. и Міны		23	Климент.	7	25	4	35
П.	12	Іоанна милостиваго		24	Іоанна злат.	7	26	4	34
В.	13	Іоанна Златоустаго		25	Екатеріны	7	27	4	33
С.	14	Філіпа ап., и Покладе		26	Конрада	7	28	4	32
Ч.	15	Гуріа, и постъ Р. хр.		27	Віргиліа	7	29	4	31
П.	16	Матѳеа евангеліста		28	Состена	7	30	4	30
С.	17	Григоріа епіск. Неок.		29	Сатурна	7	31	4	29
Н.	18	Платона и Романа		30	Андреа апост.	7	32	4	28
П	19	Авдіа пророка		1	Декемвр. Еліг.	7	33	4	27
В.	20	Григоріа Декаполіта		2	Бібіанны	7	34	4	26
С.	21	Входъ Богородицы		3	Фран. Ксав.	7	35	4	25
Ч.	22	Филимона апостола		4	Варвары	7	36	4	24
П.	23	Амфилохіа и Григ. еп.		5	Саввы	7	37	4	23
С.	24	Екатеріны и Меркур.		6	Ніколаа	7	38	4	22
Н.	25	Климента папы рим.		7	Амбросіа	7	39	4	21
П.	26	Алипіа, столпника		8	Зачат. Бцы	7	40	4	20
В.	27	Іакова персянина		9	Леокадіа	7	41	4	19
С.	28	Стефана новаго		10	Іудіѳы	7	42	4	18
Ч.	29	Парамона мучепика		11	Дамаса	7	43	4	17
П.	30	Андреа первозван.		12	Максент.	7	44	4	16

Декембрїи
(Просинац)

има 31 данъ.

Н. Д.	М. Д.	Мѣсецословъ старый.		М. Д.	Мѣсецословъ новый.	☼ рађ.	☼ заод.
С.	1	Наума пророка	♑	13	Луцїи	7 45	4 15
Н.	2	Уроша ц. серб. и Ав.	♑	14	Нікасіа	7 46	4 14
П.	3	Софоніа пророка	♑	15	Ірінеа	7 47	4 13
В.	4	Варвари великом.	♑	16	Евсевіа	7 48	4 12
С.	5	Саввы освященнаго	♑	17	Лазаря	7 49	4 11
Ч.	6	Николаа архіеписк.	♑	18	Граціана	7 50	4 10
П.	7	Амвросіа еписк. Мед.	♒	19	Немесіа	7 51	4 9
С.	8	Патапіа препод.	♒	20	Амона	7 52	4 8
Н.	9	Анны зачатіе	♒	21	Ѳомы апост.	7 52	4 8
П.	10	Мины и Јоан. Д. С.	♒	22	Зенона	7 52	4 8
В.	11	Даніила столпника	♓	23	Вікторіи	7 53	4 7
С.	12	Спѵрідона еп. Грім.	♓	24	Адама и Єѵы	7 53	4 7
Ч.	13	Евстратіа, Ауксе. и пр.	♓	25	Рожд. Христ.	7 54	4 6
П.	14	Ѳѵрса, Леркіа и Фил.	♈	26	Стефана	7 54	4 6
С.	15	Елеѵтеріа священ.	♈	27	Јоанна еѵаг.	7 54	4 6
Н.	16	Аггеа пророка	♈	28	Невин. млад.	7 54	4 6
П.	17	Даніила и тріехъ отр.	♉	29	Ѳомы еписк.	7 53	4 7
В.	18	Севастіана муч.	♉	30	Давіда кр.	7 53	4 7
С.	19	Вонифатіа мучен.	♉	31	Сѵлвестра	7 52	4 8
Ч.	20	Ігнатіа богоносца	♊	1	Јануар. Н. Л.	7 52	4 8
П.	21	Јуліанїи мученицы	♊	2	Макаріа	7 52	4 8
С.	22	Анастасіи великом.	♊	3	Геновевы	7 51	4 9
Н.	23	10. мучен. въ Критѣ	♋	4	Тіта	7 51	4 9
П.	24	Еѵгеніи мученицы	♋	5	Телесфор.	7 50	4 10
В.	25	Рождест. Хрістово	♋	6	Три крали	7 49	4 11
С.	26	Соборъ Богородицы	♌	7	Ісідора	7 48	4 12
Н.	27	Стефана архідіакона	♌	8	Северіна	7 47	4 13
П.	28	Дву тму мученикъ	♌	9	Јуліанны	7 46	4 14
С.	29	14 тысящъ младен.	♌	10	Пав. пус.	7 45	4 15
Н.	30	Анѵсіи мученицы	♍	11	Ѳеодосіа	7 44	4 16
П.	31	Меланїи преподоб.	♍	12	Ернеста	8 43	4 17

МЋНЕ МЋСЕЦА У ГОДИНЫ

		Сат.	Мін.
Јануарій.	Пунъ е мѣсецъ 5га у петакъ у вече	6	2
	Послѣдня четверть 12ога у петакъ у ютру	9	34
	Новъ мѣсецъ 20га у суботу у ютру	7	20
	Перва четверть 28га у недѣлю у ютру	10	13
Февруар.	Пунъ е мѣсецъ 4га у недѣлю у ютру	4	46
	Послѣдня четвертъ 10га у суботу у вече	10	56
	Новъ е мѣсецъ 19га у понедѣлникъ у ютру	2	23
	Перва четверть 26га у понедѣлякъ у вече	11	2
Мартъ.	Пунъ е мѣсецъ 5га у понедѣлякъ у вече	2	36
	Послѣдня четвертъ 12га у понедѣляк у вече	2	43
	Новъ е мѣсецъ 20га у вторникъ у вече	7	50
	Перва четверть 28га у среду у ютру	8	20
Апрілій.	Пунъ 9 мѣсецъ 3га у вторникъ у вече	11	53
	Послѣдня четверть 11га у среду у ютру	8	15
	Нов є мѣсецъ 19га у четвертакъ у ютру	10	19
	Перва четверть 26га у четвертакъ у вече	2	51
Маій.	Пунъ е мѣсецъ 3га у четвертакъ у ютру	9	22
	Послѣдня четверть 11га у петакъ у ютру	2	22
	Новъ е мѣсецъ 18га у петакъ у вече	10	5
	Перва четверть 25га у петакъ у вече	7	45
Јуній.	Пунъ е мѣсецъ 1га у петакъ у вече	8	2
	Послѣдня четверть 9га у суботу у вече	7	52
	Новъ е мѣсецъ 17га у недѣлю у ютру	7	42
	Перва четверть 24га у недѣлю у ютру	0	26
Јулій.	Пунъ е мѣсецъ 1га у недѣлю у ютру	8	32
	Послѣдня четверть 9га у понедѣлякъ у ют.	11	57
	Новъ е мѣсецъ 16. у понедѣлякъ у ютру	3	58
	Перва четверть 23. у понедѣлякъ у ютру	6	25
	Пунъ е мѣсецъ 30. у понедѣлякъ у вече	11	0
Августъ.	Послѣдня четверть 8га у среду у ютру	2	16
	Нпвъ е мѣсецъ 14га у вторникъ у вече	11	37
	Перва четверть 21га у вторникъ у вече	3	10
	Пуиъ е мѣсецъ 29га у среду у вече	3	2

			Сат.	Мін.
Септембр.	☾	Послѣдня четверть 6га у четвертакъ у вече	2	46
	●	Новъ мѣсецъ 13га у четвертакъ у ютру	7	29
	☽	Перва четверть 20га у четвертакъ у ютру	3	48
	○	Пунъ є мѣсецъ 28га у петакъ у ютру	7	50
Октобр.	☾	Послѣдня четверть 6га у субботу у ютру	1	30
	●	Новъ є мѣсецъ 12га у петакъ у вече	4	27
	☽	Перва четверть 19га у петакъ у вече	8	35
	○	Пун є мѣсецъ 28га у недѣлю у ютру	0	39
Новембр.	☾	Послѣдня четверть 6 у недѣлю у ютру	10	39
	●	Новъ мѣсецъ 11га у недѣлю у ютру	3	24
	☽	Перва четвертъ 18га у недѣлю у вече	4	45
	○	Пунъ є мѣсецъ 26га у понедѣлякъ у вече	4	45
Декембр.	☾	Послѣдня четверт 3га у понедѣлякъ у вече	6	44
	●	Новъ мѣсецъ 10га у понедѣлякъ у вече	4	51
	☽	Перва четверть 18га у вторникъ у вече	2	32
	○	Пунъ є мѣсецъ 25га у вторникъ у ютру	7	27

НЕДѢЛНЯ ЕВАГГЕЛІЯ ПРЕКО ЦѢЛЕ ГОДИНЕ.

7. Јануарія: Еваггеліе недѣли по просвѣщеніи Матѳ. зач. 8.
14. „ Еваг. недѣли 31. Луки зач. 93.
21. „ Еваг. недѣли 32. Луки зач. 94.
28. „ Еваг. недѣли 33. о Мытари и Фар. Луки зач. 89.
4. Фебруарія: Еваг. недѣли 34. блуднаго сына Луки зач. 79.
11. „ Еваг. недѣли мясопустныя Маѳ. зач. 106.
18. „ Еваг. недѣли сыропустныя Матѳ. зач. 17.
25. „ Еваг. недѣли первыя поста Јоанна зач. 5.
4. Марта: Еваг. недѣли 2. поста Марка зач. 7.
11. „ Еваг. недѣли 3. поста Марка зач. 37.
18. „ Еваг. недѣли 4. поста Марка зач. 40.
25. „ Еваг. отъ Луки зач. 3.
1. Апріліа: Нед. Цвѣт. Еваг. Јоанна зач. 41.
8. „ Еваг. Пасхи отъ Јоанна зач. 1о.
15. „ Въ нед. 2-ю Ѳомину Еваг. отъ Јоан. зач. 65.
22. „ Еваг. нед. третія о Мѵроносиц. Марка зач. 69.
29. „ Еваг. недѣл. 4 о разслабленномъ Јоан. зач. 14.
6. Маія: Еваг. недѣли 5. о Самарян. Јоанна зач. 12.

13. Маіа: Еваг. недѣли 6. о слѣпомъ Јоанна зач. 34.
20. „ Еваг. недѣли 7. свят. отецъ Јоанна зач. 56.
27. „ Евагтеліе нед. 8. пятдесят. Јоанна зач. 27.
3. Јуніа: Еваг. нед. 1. всѣхъ святыъ Маѳеа зач. 38.
10. „ Еваг. нед. 2. Маѳеа зач. 9.
17. „ Еваг. нед. 3. Маѳеа зач. 18.
24. „ Еваг. нед. 4. Маѳеа зач. 25.
1. Јулія: Еваг. нед. 5. Маѳеа зач. 28.
8. „ Еваг. нед. 6. Маѳеа зач. 29.
15. „ Еваг. нед. 7. Маѳеа зач. 33.
22. „ Еваг. нед. 8. Маѳеа зач. 58.
29. „ Еваг. нег. 9. Маѳеа зач. 59.
5. Аугуста: Еваг. нед. 10. Маѳеа зач. 72.
12. „ Еваг. нед. 11. Маѳеа зач. 77.
19. „ Еваг. иед. 12. Маѳеа зач. 79.
26. „ Еваг. нед. 13. Маѳеа зач. 87.
2. Септемб. Еваг. нед. 14. Маѳеа зач. 89.
9. „ Еваг. нед. пред. воздвиж. Јоанна зач. 9.
16. „ Еваг. нед. по воздвиж. Марка зач. 37.
23. „ Еваг. нед. 17. Маѳеа зач. 62.
30. „ Еваг. нед. 18. Луки зач. 17.
7. Октовріа: Еваг. нед. 19. Луки зач. 26.
14. „ Еваг. нед. 20. Луки зач. 30.
21. „ Еваг. нед. 21. Луки зач. 35.
28. „ Еваг. нед. 22. Луки зач. 83.
4. Ноембріа: Еваг. нед. 23. Луки зач. 38.
11. „ Еваг. нед. 24. Луки зач. 39.
18. „ Еваг. нед. 25. Луки зач. 53.
25. „ Еваг. нед. 26. Луки зач. 66.
2. Декембр.: Еваг. нед. 27. Луки зач. 71.
9. „ Еваг. нед. 28. Луки зач. 76.
16. „ Еваг. нед. праотецъ Луки зач. 76.
23. „ Еваг. нед. предъ рожд. Христ. Маѳ. зач. 1-о.
30. „ Еваг. нед. по рожд. Христ. Маѳ. зач. 4.

1. ЗНАТНИЈИ ДОГАЂАЈИ ГОДИНЕ.

	Године.
Од постања света по рачуну источне цркве . . .	7360
Од постања света по рачуну римске цркве . . .	6564
Од постања света по рачуну чивутскоме	5611

	Године
Од рођења Христова	1851
Од ецре или бјежања Муамедова	1267
Од како су се Срби покрстили	994
Од како су се разделиле цркве источна, и западна	799
Од како је измишљена артија	611
Од како је измишљен барут	548
Од како се из топова пуца	508
Од како су Србљи изгубили царство на Косову (15. Јунија 1389) има	461
Од како је измишљено штампање књига	411
Од почетка Луторанскога закона	334
Од како се код нас у Европу дуван почео садити .	259
Од како се крумпир код нас почео садити . . .	238
Од како је Црни Ђорђе почео војевати . . .	47
Од како је Наполеон умро	30
Од како су Србљи избрали Војводу, и Патриарка (1848 1. Маја) има	3
Од како је цар потврдио Војводство	2
Од како је цар Фрањо Јосип почео владати . . .	2

2. ПОКРЕТНЕ СВЕТКОВИНЕ

Триод почиње Јануарија	28
Месојеђа има дана	56
Месопуста недеља, или месне покладе Фебруара . .	11
Сиропусна Недеља, или беле покладе	18
Ускрс пада Априла	8
Спасов дан Маја	17
Ду'ови падају Маја	27
Петрове покладе Јунија	3
Петрова поста има ове године дана	25

3. ИЗВАНРЕДНИ ПОСТОВИ.

Пост пред Богојављењем 5 Јануара. Пост на Усековање Јов. Крс. 29. Августа. Пост на Крстов дан 14. Септ.

4. ТРАПАВИЦЕ.

Трапави недеља или седмица има четири у години 1. Покладња; 2 Ускршња; 3 Дуовска; 4 Божићна.

ЗАБАВНЕ ПРИПОВЈЕДКЕ.

1.

Марко Краљевић иза смрти у јами.

(Народна причта.)

Ловили су ловци Столачки лов: у то упадне им керче у једну дубоку јаму. Сад господар спусти се доле на ужету, да га извади, и понесе са собом гвоздену батину. Кад он доле ал ето ти двор, неможе љепши бити, а у њему шарац везан, а онамо се објед спрема као за господичића; у двору сједи Марко већ остарио, кад опази овога запита га, „Бога ти како је тамо код вас момче, имали добри јунака, и велики ратова? — А он рече: „одкад није Краљевића Марка од то доба ни ратова нема.“ Били сада било бољи од њега јунака.“ — Има ји добри, ал се бојим, да неће бити бољи од њега. — А чује ли се хоће ли бити ратова, и како буду, изаћићу ја горе, пак ћу своју Борду окрвавити; затим му опет Марко рекне: „примакни ми главу овамо да видим какви су сада јунаци.“ — А он кад га је онако страшног угледао, није смео главом примакнути, већ му подметне гвоздену батину, Марко ову руком увати; пак како је уватио све је прсте у њу задео. Јошт му рече: болели те глава? А момче му одговори: вала и не болела! Сад момак задрма уже, те га на поље извуку.

2.

Бијаше једна жена, па штогод је у кући редујући радила, ништ није, као што би требало, свесрдно учинила, него све којекако и са чантрањем. Међутим уђе у њу (жену) нечастиви (буди Бог снама!) те тако се даде на велике муке и бољу. Љекари долазили су ју лечити, али ни један не може ју излечити. Најпосле сазову три попа: да јој свештају масло. Кад попови зачну молитву, и почеше го-

нити сотону на поље, сотона им одговори: „Бадава се трудите, ви мене изтерати нећете, јербо ми је мјесто врло повољно. Знате ви да ова жена, док је здрава била, ако устаје, собе спрема, и чисти којекако тек удари, и више неспремљено, и непочишћено остави. Ако јела приставља, она неопере ни јела, ни суда; него онако тек к'ватри пристави, кад недокува, кад прекува, кад недосоли, кад и пресоли говорећи: „Е ђаво га одно пресол на лећи, досол на асталу.“ Сбог јела је највећа међу њом и мужа јој распра, и кавга, потуку се, једно друго к' мени шаљу“ „до ђавола!“ Ако лебац меси, не умеси га добро; кад брашно сеје, удо, и чемерно просеје, кад и не просеје, кад воду прегрије, те квасац опали и не ускисне тесто, кад и залади, кад пећ прежари, кад и не дожари. Ако преде, лужи пређу, суче, снује, навија, уводи, тка, бели, и кошуље шије и пере, ту су громови, виле, стрјеле, и опет ђаволи га однели и с послом таким, а то је све мени најмилије. и најугодније. Па зато нећу вам изаћи из ње, макар ви шта радили.“ Тако и буде. Попови молитву сврше, сотона у жени остане, и пократком времену свисне и не стане је.

(Гдје је жена овако неваљала, још томе, смушена, и горопадна ту никаква бирићета, ни каквог божјег благослова бити неможе, да је највеће богатство пропасти мора, распра, свађа, кавга, злостављање, и свако зло међ њом и мужом јој породи се; дјеца видећи овако рђави пример од оца, и мајке никакво добро научити немогу. На посљедку оваке неваљане ћуди жена од беса, и пакости сама себи главе доћи мора. Боже нас сачувај оваке напасти!)

Колико људи, толико ћуди.

У њекоме селу народ је имао по староме обичају свога попа. Овај умре, те после погреба скупе се сеоске старјешине у пријатељској једној кући, и започну разговор: „кога би сада за попа одабрали? Један од њих рече, да би избрали кои је свет т. ј. кои строго своју дужност испуњава; други; мудрог, трећи: моћног; т. ј. да може чинити, да је љепо време, да киша пада, ил да вјетар дуне, кад год је сељаном од потребе. На то као на најбоље пристану сви. За тим се по свјету разгласи та њиова жеља; али шта би?

Нико се не јави, да служи у оној парохији; на посљедку један млади свештеник одлучи, да ће се он подухватити, но почну га други постарији, и мудрији свештеници одвраћати, да се прође тога посла, велећи му, да што сељани желе, сам бог могао би им на вољу учинити. Али он једну, те једну, и оде баш да покуша срећу.

Дође у село, каже сељаном зашто је дошао, а они њему: „знаш ли ти што ми желимо, да можеш учинити, ако дође до потрјебе?“ „знам“ рече, и могу учинити, иначе не би дошао к вама; само питам једну, да кад сељани узбуду желили или љепо време, или кишу, или вјетар, да сви на једно пристану. Одговорише: „А да како би могло другојачије бити већ тако.“ „Ех! добро да вас још једно замолим: кад буде нуждно, нек дођу четворица од вас, и нек ми кажу, шта хоћете, да чиним. — „Драге воље“ одговорише. Мало времена затим удари суша за њеколико недеља данах, да мал не изгоре и дрво, и камен. Сељани почну мрмљати, гдје је поп, гдје је његово обећање, и дужност. Брже боље да идемо к њему, нек учини да киша пада, јер ћемо иначе сви изгорјети. Изаберу четворицу, оду попу, и моле га за кишу. На то ји он запита, јесу ли сви задовољни киши? одговорише: „јесмо.“ Он их даље запита: „кад хоћете да падне?“ Један одговори: „Сутра“ а други: „Јок вала, сутра ми ваља на пут, нећу киснути“ опет један рече а оно прекосутра, „Не дао Бог, настави опет други, јер сам покосио ливаду, изтрунуће ми сјено. — Сад опет један придода; нека пада слободно преко ова два дана; тад остали сви једногласно повикаше „Та сад нам је вашар, што ће бити од свјета, проклињати ће нас.“ Тад поп рече: Ето видите, кад вас четворица неможете да се сложите, што би било да је цјело село овде. Идите драги христијани моји! па кад се сви сједините, а ви онда мени дођите, и јавите ми кад желите да вам киша падне.

Кажу, да се још ни су повратили, а од то доба има млого година.

Шта ћемо из овога да изведемо? — Да колико је људи — толико је ћуди.

4.

СМРТ АЈДУКА.

(Народна повѣст.)

У једној забитној, од сто годишњих јелах с непреко-ходним клисурама обкруженој долини, лежаше Мијат ајдук с његовом дружином.

Заисто је чудноват био поглед, трипут тридесет, сви од сунца опаљених образах у њиховом сваколиком одѣлу гледати.

Једни почивајући у дубоком сну, нису се нипошто узнемирени нашли од клике оних других, који с пуном чутуром вина у лакоумном раскошју један другом наздрављаше; трећи пак ни на једне ни на друге негледећ, разговарали су се око ватре тежким језиком, и могло се је на њима видити, да им је баш било стало свакој чаши дно убѣлити. У једној од ових хрпицах, црновласе главе на руку наслоњене, сѣђаше горостасан човѣк. Зелена долама сребрним токама богато украшена је била немарно преко једнога рамена пребачена, а испод ње вирила је такођер сребрним дугметима и ковгама обливена црвена јечерма.

После кратког времена обрати главу к једноме крај себе стојећему измед његове дружине и упита га:

Радоица нисте ли друго ништа видѣли, него то, што ми кажеш?

Ни тице више, арамбаша.

А јесте ли га питали, камо иде?

Нисмо, а што би било боље да јесмо?

Тако, рад би био знати.

Е добро дакле! ја идем пак ћу га питати.

Не! чекај. Хоће ли бити — је ли већ далеко одмашио? да се живо за њим потѣра, би ли се могао стигнути?

Та како неби, ја мислим да још није ни код великога завоја, а овуд у попрѣко за пол сата лагано ходећи, могао би га достигнути.

А ти дакле иди, пак ми пробуди подарамбашу Раду, ено га видиш гдѣ спава, реци му, да га молим један час к мени да дође.

Истом сам мало задрѣмао, проговори долазећи подарамбаша, нисам никако од оних враговах, што ено и сад лотрују, заспати могао — па ево ми Радоица доће казати, да ме ти Мијате к себи зовеш. —

Је ли ти казао зашто?

Није.

Добро, дакле знај: Радоица с наших још нѣколико био је ноћас на стражи, чим је почело свитити врати се Радоица с половицом натраг, а половица остане на пазки. — Кажу ми да осим једнога калуђера, који је свето уље нѣкому болестнику носио, никога другога опазили нису. Ти знаш, брате Раде, да ја од мога дјетинства, за све што се духовничтва тиче, мало сам марио — а баш глас овај, да се један такови у овај одаљени предѣл упутио, јако ме весели; јер знај да би се и ја још једанпут после дуго времена изповедити желио.

Иди дакле молим те, узми собом неколико момаках и доведи ми попа амо; почитуј га, како треба, ма гледај на сваке руке амо га довести.

Да је сама твоја жеља моја заповед, то ти знаш Мијате, нестарај се бит ће ти воља изпуњена. Изчезне кано ноћна сена, и за мало време пред својих двадесет изабраних ајдуках с Радоицом скупа упутише се и попреко к великом друму.

Два сата већ има да је Раде отишао, рече Мијат, и још га није. Боже мој што то знаменује! да му се није какова несрећа догодила? уфам се да није, јако је рано — а њих онолико — та да је Мијат шњима могли би се прама стотину других бранити. Морају мислит, да је смрт сваком човеку за леђи, а ајдуку — — он је носи лепо за вратом.

Једва што изусти задњу реч, ал се Раде указа с дружином, водећи калуђера међу собом.

Слава богу вишњему, ено их свијух! рече Мијат и пође неколико корачајих на сусрет. Чим га Раде опази, каза духовнику, да је оно Мијат ајдук, кои га је довести дао.

Каквом правицом мирне људе на путу разбијаш? несрећни човече! проговори стари калуђер. Каквом ли правицом мислиш се повлашћен, да храну душе, која је једному с овога света делећему се одређена, ускратити можеш? пусти ме даље, да на пут далеки онога приправљам, кои

утеху цркве захтева и кано прави крстјанин у крило свемогућега утећи се жели! пусти ме, ако желиш милост од вечнога достигнути — али ти прам ником милостив ниси.

Прама теби баш ћу бити, рече Мијат, кои је кроз све време његова говора мучећи стајао — прама теби истом, па Бог нека ми се смилује. И с ватреним оком, једнаким муњи, кад старе храсте ужиже с једним махом тргне пиштољу, натегне ју и духовнику пред очи донесе:

Деветдесет и девет што с ханџаром, што с пушком ова је рука, брез да је игда узмакла, на онај свет одправила — ти ћеш ми стотину навршити, ако се моме захтевању неподложиш.

Збиљна ова ствар више је устрашеног духовника разабрала, него ли страшни онај шумар с његовим говором и с једним „бог некати прости и онај, кои на ово свето уље очекива,“ одговори: Ја сам приправан учинити, кажи што хоћеш?

Да ме изповедите, милостивни отче, рече Мијат понизно, може бити ни онај болестник исти више одрешења нетреба од мене. Када ја доспијем, молим да онда и мога подарамбашу с истом милостју надарите.

Само да негубимо времена. И Мијат, Раде и духовник удаље се од осталих ајдуках, који удивљени за њима гледајући домислити се нису могли, чему ова ствар пуна чуда довести има, да њихове арамбаше с једним духовником одилазе.

Ти си ми се јако преокренуо брате, рече Мијат Ради, кои га је с ватреним притиском к прсима притегао. Та тако смешан још никад ниси био, ваља да те је поп кроз изповед чисто на своју страну премамио, је ли тако?

Ослободи Боже, рече Раде. Ти знаш Мијате, да те љубим ка пријатеља, и зато те грлим.

Ја о том и несумњам брате. Није нам времена сад се његовати, него ајдемо сваки на свој посао, пред вечер ћемо се свакако састати, рече Мијат, и тим се разстадоше.

Верност и срчаност ваша, коју сте ви у многој прилици према вашем арамбаши и мени истом показали принуђава ме, да вас за учестнике ове страшне и несрећне ствари узмем — рече Раде подарамбаша шесторици његових најбољих

друговах, у које се је он у свако доба поуздати могао. — Слушајте, рече им, ову ствар, која прилике једнаке нити је имала нити ће имати, и разсудите њезину важност, коју на ваша плећа натоварити мислим, прво ћу вам је казати, да вам касније изненада недође.

Ви сте јутрос добро онога старога калуђера видили, кои је мене и Мијата изповедао, особито ти Радоица, кои си га са мном довео.

Осим речих, које је мени ради моје погрешке светујући давао, уплео је још других некојих, на које кад помислим, ножеви ми прођу кроз срце. Мијат, вели онај стари калуђер, Мијат с његовим гресима и његовом небесиом мора умрети. Мера је његових делах пуна, и треба ићи одговарати, како се је живило. Мијат је, каже, од охолије у облаке пуцао, и од његових ударацах облаци би се разстављали, показивајући му ведрило неба и стан онога, кои је од њега пуно моћнији, и пред ким је Мијат црв у праху. Он се нато обраћао није, сироте је глобио, цркве палио, мирне путнике на цести давио и друга беснилом зла чинио. Он мора умрети, мора смртјом каквом нитко умро није; знај дакле ти његов подарамбаша, ноћас ће ти Мијата змија прождрети и његов пун греха живот довршити. Он се је истина покајао, Боже буди му пун милосрђа!

Одатле, браћо моја, излази моја туга, која ми је данас срце обузела, од туда излази моје чудновато понашање прама нашим арамбашом, прам моме драгом пријатељу Мијату.

Како сам вам рекао, ја сам од ваше храбрости обсведочен, и зато сам вас шест изабрао, да ноћас скупа стражимо, неби ли икако нашега пријатеља од грозне ове смрти избавили. Пренабијте из нова све пушке, увиј те друго кременје, и с финим прахом напрашите чашице, ханџаре наоштрите, једном речју прећправите се, као да ћемо сад на каковога главнога непријатеља ударити, особито вас молим, да никоме од ове ствари ни најманње слово некажете, а зато ми ваша верност јамчи.

Ми желимо твоје поуздање оправдати, мили арамбаша, одговоре шестерица, и да све змије горске и пакао цели прама нашем Мијату устане, ми би им оштрину наших ханџарах, и хитрост нашега барута показати се усудили, камо

ли не једној змији, која није друго, него басна једнога дремајућег старца.

Добро браћо, рече Раде, ја сам се то од вас и надао, ја ћу вас тобоже вечерас наредити да стражите, кад све поспава, ми ћемо се лахко договорити, што ћемо и како ћемо; сада ајте гледајте што к вечери — вина нека буде само доста, блажене његове капљице истом се за оваков преконаравни догађај најлепше пасају.

На ћутање још једном вас опоминјем.

Добро, добро, с богом, арамбаша.

Бог, браћо драга!

Ја те, Раде, већ одавна тражим, рече Мијат истом, када се је оно шест одаљило; чини ми се, да брез тебе живити немогу. Седи брате на ову стену, да гледамо заход сунца, Бог зна, хоћемо ли га још када гледати.

Мијате брате, што ти је?

Ништа! свет драгомирисни никну у пустињи мед травом дивјом, и с љубким својим духом мали округ око себе напуни, до мало времена дивја трава с грдним својим узрастом њежни цвет надвиси, и под своје смрдљиве листе прогута — Цвет умре од дивјака счепан — некадар силе сломити, која докле је мала као и он била, ласкајући се је около њега обматала, а кашње — лисће му расула.

Да сам смешан рекао си ми јутрос, а ти? — ја ти се довржи немогу. Празно као данас нигда у ових грудих било није. Ја би умро од радости — и опет од жалости некоје. Лепо је мирно живити! блажени човек, кои по путу правом иде! куд идемо ми брате Раде? рече с уздахом.

По трњу и глибу. Но али опет реч натраг узети хотеше, кад свога пријатеља, кои прво од смрти дрктао није, побледити види.

Суд је мој изречен, одговори туробно Мијат, ако здраво сунце изићи видим, које сад ено залази, остави ћу вас брате, и ићи ћу даље, неби ли мир душе нашао, кога овде никада наћи нећу. Неби ли као и оно сунце по дугом путовању главу моју с миром к спавању приклонио — уфајући се, да ће ми лепши дан сванути, неби ли и сунце мога живота из облачна неба у ведро упочинуло.

Мир је душе за ме умро, — бојим се никада неће мутно небо живота мога бистро своје ведрило мени показати.

О сретни дани моје младости! сретни детинства! никада ли се вратити нећете, дух добри, кои ме је по вашим цвећа стазама пратио, од злочестих делах уплашен — остави ме.

Несретни пожалења вредни друже, рече Раде и пољуби га у бледо лице, доћи ће време мира — доћи ће време брзо, где ти можебити никад сунце залазити неће — умири се само, мир ће доћи. Јеси ли ти храбри онај Мијат? ја те више непознајем.

Непредстављај ми брате оно више пред очи, од чега сам варљиво мислио, да је највеће на свету, смилуј се на ме, ненапомињи ми више, што сам прво био учинио.

Међу тим дође један из мед њихових, каже да је вечера готова, и два пријатеља оду за њим.

Ноћ тавна без месеца била се је спустила по зимном округу. Звезде на пространом своду неба, нису могле својом бледом зраком густу ову тмину просијати, нити се икакви глас појављаше, кои би гробну ову тихоћу узнемиривао, чињаше се да цела нарав светкује. Около запретане ватре у различитим гомилама дубоки сан провађајући, лежаше чета Мијатова, неслутећи догађај, кои ће јој се сгодити.

Подарамбаша Раде ш његовом шестерицом стражио је недалеко од места, где спаваше Мијат, и где му је вавек на оку био.

Скоро пол ноћи прође, Раде од неке варљиве слутње ојојен, почме веровати, да је стари онај калуђер криво говорио и почме се с дружином разговарати, кад се наједном од некога стропота и пуцљавине из шуме, која се у дубљини горе подигне, тргне.

С укоченима очима, мртвачким бледилом, од страха отвореним устнама, седам другових с ханџаром у једној, а натегнутом пушком у другој руци очекиваше онај предмет, кои њима још невиђен, мир тихе ноћи узнемириваше. —

Не с главом, него упртом руком на једну најстрашију

страну клисуре показиваше Раде својим друговима, који у оном маху када онамо поглед баце, од мрзла зноја подбијени буду — видећи страшногрдну змију, где пуза мед ајдуке.

Најпрви од седам дође Раде к себи и замери змију, која се је већ мед спавајуће била умешала; оних других шест освестише се такођер, и учине, што и Раде,

Сложно браћо удримо за бога, с изумирајућим гласом рече подарамбаша, и седмерица одапе пушке — — — пушке штроцну, ни једна варницу неда.

Страх велики обузме дружину.

Још једном браћо кушајмо! Један па-и опет други и трећи пут одапетих седам пиштољах несастави.

Као камени ступови гледаше они страшно оно страшило, које се није нити чинило њих видити, и кроз ајдуке пуцајући к Мијату дође, кои мирно спавајући није осећао, да му смрт прилази — ухвати га за ноге, од њих почамши прождре га, и мирно кано је и дошла, натраг се врати. —

— Сада Радина дружина натегне пушке — одапне — и јека као од седам громовах по црној се гори разлије, да уплашени ајдуци сви колики на ноге скоче, н оружајући се што је? што је? повикаше.

Раде њима жалостни догађај приповеди, и мед ајдуцима се шум, као по бури узнемиренога мора, подигне.

Сад није користи на празно беснити, рече Раде, сутра ваља траг змијин тражити, да се барем на њој осветимо.

Чим је сунце врхове горах обасјало, подигне се осирочена Мијатова чета у потеру.

Лахко им је било трагом следити, јер куд је она страховита змија прошла, видила се је лаза, кано од каковога тежкога трупца по мокрој земљи вожена. Вас цели дан с трагом ходећ дођу мало прво упочитка сунца пред једну велику пећину, и сви се престраше кад опазе, да се траг змијин у пећину увлачи.

Друго није већ унутра ићи, рече Раде, и то смо дужни нашему Мијату држати. Сваки с благословљеним барутом оружје наби — сви се приправе, упале луче и у пећину уђу.

Ходећи пет до шест стотинах корачајих по равном поду,

на једном набасају на једна затворена гвоздена врата, која, чим Раде руком у браву такне, сама се отворе.

Зрака кано од пролећнога сунца из вратах сине—трипут тридесет ајдуках ш њиховим арамбашом у собу ступи.

Соба је била јако широка а особито висока, на среди је стајао камени ступац, о коме је змија, која је Мијата прождрла била, омотана.

Крај једнога столића сеђаше црн кано угљен старац, с брадом до колена.

Ајдуци остану зачуђени, међу тим се старац дигне, дође до вратах и закључа их, врати се на место, и смиром седе.

Браћо, рече Раде, кушајдемо би ли хтеле пушке у старога саставити — пруже сви, и благословљени прах старога на хиљаду комадах разнесе, чим стари падне змија се почме одматати, и пушке, које је на Мијату прождрла, у њој пукну.

Њој пушке наше ненахудише, рече она седмерица, да кушамо с ханџаром — и за мало време змија буде сасечена.

Кад је све готово било, ајдуци од ствари учињене удивљени умукну и чују један глас, да им говори:

„Ја сам, браћо, душа Мијатова, вашега арамбаше, слушајте ме што ћу вам говорити:

„Овај ступ, о ком је змија омотана била, пун је блага свакојака, пун новацах, драгога камења, пун драгоцених стварих; срушите га и носите благо, полак нека вами буде, бити ће доста, да вас све честите учиним — а полак дајте за моју душу, неби ли се брже изкупила. Неће дуго време бити, вами ће понуда доћи, да се дому вратите, идите разстављајте се није више Мијата, неима ајдуковања.“ —

После тога ајдуци ступац развале, и заисто велико благо у њему нађу, све што је Мијат говорио у пећини, буде извршено, и прво по године као богати људи својим се кућама врате. Старац и змија у пећини изтруну код новацах што ајдуци нису могли однети, и који сад чекају да их ко дигне. Али зло и наопако, кад нитко незна, гдје је пећина, гдје ли новци.

Домишљан.

У њеком Театру тужило се је свако вече обћинство сбог млоги шешира, које су госпоје на глави носиле, и таквим начином другим заклањале, да не могу видити, што на бини бива. Управитељ Театра није могао иначе овом злу доскочити него сљедећим огласом: „Красне младе госпоје људно се умољавају, да без шешира долазе, само старим гадним бабуринама допуштено је да дођу са шеширом.“ — Кажу људи да се није нити једна сутра дан са шеширом показала.

Кад прошасте године тераше Мађарске официре кроз Сријем у Талију, у једној варошици скупи се мложина света да види ове несрећнике, њеки задиркивало као подсмјејавајућим гласом запита једног од ови несрећника: „Ej Мађару гдје ти је сада твоја Кошута?“ На то му овај са свим ладнокрвно одговори: „Отишла брате да потражи твога војводу.“

Неки Херцеговац запита кадију: Ваљали жену послушати? а кадија му одговори да неваља. Онда Херцеговац настави: „Моја жена јутрос бјеше навалила силом да ти понесем један ћуп масла, но ја сам међер добро учинијо, што је нисам послушао.“ Онда кадија рекне: „Добро је кадшто и паметну жену послушати.“

Неколико неотесани ветрогоња срјетоше неку баку која је пред собом терала једног магарца и поздравише је: „Добро јутро магареће мамице.“ „Бог вам дао моја дјецо“ одговори Бака.

КОРИСТНЕ СИТНИЦЕ.

1. Шта треба радити, да крава при дојењу или тити музењу буде мирна, и да млеко пусти?

Ако крава при дојењу није мирна, и неће да пусти млеко, не треба је тога ради тући, као што њеке луде, и безпаметни чине, јер крава с тим нити ће боља постати, нити ће млеко пустити. У таковом случају треба узети, један чаршав, или пољаву, или што друго пртено, умочити га у

воду, па тако мокро пребацити крави преко крстах, тако ће се крава лепо умирити, и млеко спустити.

2. Ако крава млеко из сисах прољева, тад је прека лекарња, као што је пронашао један знаменити француски Економ узети иловаче и сирћета, ово треба заједно скувати, те тако топло крави вишепут на виме и сисе привијати.

3. Често бива, да млеко помодри и то тако, да би човјек рекао да је модрим фарбана вода; да опет побјели треба узети две шаке кима, добро га истући, пак у млакој води дати крави сваки дан у јутро на таште пре нег што на пашу отиде; и то тако за 8 дана учинивши заиста млеко поправити ће се, и пређашњу своју боју задобити.

4. Како се коњи најлакше избаве од напаствовања мува. Млоги богати господари покривају тога ради своје коње сукном (чојом) а њеки скерлетом, но паметни господар купи за један, или два грошића рибије масти, па намаже коње ондје гдје су понајвише напаствовани, и муве ће се тим разбјежати.

5. Како се сачувати могу дрвећа од гусеница. Узми чађе из оџака (димњака) размути у води, направи од зобовог дрвета једну шприцаљку, па шприцај тамо гдје видиш да су гусенице. — За мало све ће ти под стабло мртве попадати.

6. Смјели се уморан човјек одвећ ладне воде напити. Кад човјек или из далека ходи, или трчи, оли ради тако што да се угреје, и озној, тада је веома погибелно ладне воде (а особито нагло) напити се. То проузрочи готово увјек бол желудца, стрне кроз читаво тјело, и више пута, и исту смрт произведе. У том случају треба да чека, док одпочине и док га угрејање мине; или ако баш хоће да пије нека воду задржи у усти, док вода неизгуби ону оштру студен.

7. Како се сир може сачувати, да се неби уцрвљао. Узми лишћа јаворова, па покри шњим сир, озго и оздол, ако неби имао при руци јаворова, а ти узми брезова па ће ти сир здрав сачувати.

8. Како ће кокоши добра јаја носити? Узми печурака (гљива) али не отровни, па ји осуши и у пра стуци, потом узми жира од букве па и њега изсуши, и у

пра стуци. Затим узми једну фунту брашна од лаженог сјемена с праом од печурке, и једну фунту и пол праши-не од буковог жира: метни то све у млаку воду, замјеси тесто пак из истога теста начини мале куглице — велике као црно од грашка, — те кад се лепо осуше, дај сваки дан по неколико кокошима. Кокоши ће затим велика јаја носити; и који су то кушали, веле, да су јаја била вели-ка до 6 лоти, и да су имала по два жуманца.

НЋКОЛИКО РЂЧИХ О ВОСПИТАЊУ ДЋЦЕ.

Доживили смо хвала Богу оно спасоносно доба, које укину једним махом туторство народах, кажући им, да су слободни, и да пазе, како ће сами у својој кући управљати и господарити. Доживили смо жељно очекивани рај слобо-де; ну немојмо се овом преображеном битју народног жив-љења много радовати, ако се ми сами непреобразимо, и нестресемо с нас оно старо мртвило, у којем је владао једини материални живот, и тјело се гојити могло, а дух пако само живарити је смео. — Слобода може само међу изображеними народи благоносним плодом уродити. Кроз њу смо добили лепу задаћу, и ако ју добро рѣшимо, про-цвасти ће нашем народу срѣћа и благостање. Он ће постати уз то крѣпак, и стећи ће си онај хисторички значај, кога му је положај и иста нарав опредѣлила. Настојмо даклем да ступи просвета у наш народ; то ће бити једино срѣд-ство, које ће нас узвишеној сврси довести. Степен изобра-жености једног или другог народа показује најјасние ино-страном свѣту, што од њега држати има; он је најбољи заступник код других народах, он је врѣло срѣће или про-пасти колико појединих људих, толико цѣлих народах. — Употребимо зато све наше силе и средства, која воде пра-вом изображењу, а потом срѣћи цѣлог нашег народа. Наш народ мора поштен, паметан и трудољубив постати и на-родни понос стећи. То нека буде циљ нашем изображењу. Најособитиа дужност свакога држављанина јест та, да буде корнстан члан државе. То гледајмо да постигнемо, и срѣћа

је наша; останемо ли пако и на даље у старом мртвилу и непреображени, што ће нам онда слобода донети? Ми ћемо из ње не само у јарам страног туторства, него касние још и у робство других народах упасти. —

Школе ће се устројити, уфати се је тако, како их дух времена захтѣва, и то ће нам прво срѣдство к нашем преображењу бити, но при свем тому хоћемо се мало к њој помакнути, ако нам и кућно воспитање друго лице недобие. Узалуд ће бити труд и најбољих учитељах, ако их родитељи подупирали небуду, тер им само изопачену децу на врат слали буду. Учитељ мора заједно и воспитатељ својих ученикаx бити, но хоћели његово настојање каков успѣх имати, ако је воља дѣце већ прво него у школу пођу покварена, тако исто бит ће му лака ствар своје дужности точно изпуњивати, ако су дѣца већ из малена на послух, ћудоредност, марљивост и ред приучена. Дѣцу на тај начин за школу приуготовити није баш од никакве тегове за родитеље, ако они само већу позорност на њих обрате и њих постојанством и мудром озбиљностју управљали буду. Та баш да их неби силила она света спона, која их с дѣцом веже, приморала би их већ довољно дѣтинска привржености, да их љубављу гојећ за будућност и срѣћу приуготављају. Неима лѣпше и срѣћние добе за дѣцу од оне, коју она пуз своје родитеље проваћа; ну неима нит приличниега врѣмена будућност дѣце установити него баш у то доба. Ту се сваки час указује којекаква згода, која се за облагорођење њихове ћуди, њиховог значаја узпотрѣбити може; зато немогу родитељи своје од дѣла просто врѣме нигдар боље, користние, а баш и угодние провести, него у кругу своје дѣце.

Нека немине даклем ни најмања прилика неупотрѣбљена! Брзо пролети први десетак годинах дѣтета, а та доба је најдаљи рок, до коједа се темељ за будућност постићи може.

Гдѣ права и непретѣрана родитељска љубав дѣцом управља, ту су скором сви напутци сувишни, јер их здрав разум, а и иста нарав даје, но ипак нека ми буде слободно родитељу к срдцу проговорити, и казати му што сам опазио и изкусио, кроз мојих петнаест годинах, које међу дѣцом проживих, да употрѣби оно, што из овог из-

куства као добро разабере, а тако исто да оно изостави, што несходно нађе, јер нисам наумио опредѣливати правила за воспитање дѣце, него само приобћити оно, о чему сам властито обсведочење задобио.

Прво него се даље упустим, морам још навести, да како год је родитељска немарност за срѣћу дѣце убитачна, исто тако води их претѣрана и једнострана љубав у пропаст; то видимо из небројених примѣрах.

Некоји мисле, да љубе своју дѣцу, што их у лакотној безпослености и разкошном живљењу узрасти пусте, без да су кроз цѣло врѣме њихове младости штогод користнога научили, а камо ли каков морални значај задобили. Хоћели тако узрасли људи бити од какове користи за себе или домовину?

Има и такових људих, који веле, да ће им дѣте кад узрасте јур к памети доћи, и без сваке подпоре добро постати. То је истина, да се неда изображеност као каква лѣкариа у дѣте улити. Човѣк се мора сам по себи изобразити, ал му то нипошто могуће бити неће, ако га к тому приуготовило ниje сходно воспитање. Оно управља силами тако, да се под њезиним упливом на правој стази развију, и никамо странпутице незабасају. Већ Ликург лацедемонскн законодавац познао је важност воспитања, и да о њој свој пук подучи, пусти два млада пса једног доба и фајте тако одхранити, да се један од њих научи зецове ловити, а други ништа него ждерати и лежати. Тад сазове грађане, да се скупе у једну дворану, гдѣ пусти поставити здѣлу с месом и заједно изпустити зеца, а затим и пса. Сваки од ових двијух насах хвати се онога, чему би научен: ловац полети за зецом, а други оста код чиније с месом. — Значај кога човѣк у младости постигне, остат ће му и за старе дане.

Други пак мисле, да свака казна боље осећање угушује, па у том страху дѣци и највеће погрѣшке неказните пропушћају, тер стрпљиво гледају, како опачине с њиховом дѣцом дан на дан расту. И ја сам тога мнѣња, а још к тому и твдим, да злоузпотрѣбљене казне — опачине повекшају; ма тако исто и то тврдим, да су казне необходно потрѣбите, и да се тако употрѣбити могу, без да се и најмање чувство; а још мање здравље дѣтета кроз то повредди.

Познао сам родитељах, и то добар број, који нѣкоје између њихове дѣце, била она најбоља или најгора — не само да их нељубе, него баш мрзе, дочим другим у свему и свачему првенство дају. Немојмо мислити, да неувиђају дѣца неправду, и да она њих исто тако неврѣђа, као што нас какова кривица врѣђати може. Како да се она науче почитовати правду, кад им примѣр неправде дајемо?—

Гдекоји подрађују у својој дѣци нѣку надуту охолост, и уче их богаства или какве изпразпости више цѣнити, него праву човѣчанску врѣдност.

Видио сам опет родитељах, који су одвише строги, пак од своје дѣце захтѣвају, да су већ у раној доби савршени људи. Помислимо мало, што смо ми у нашој петој или осмој годиии били. — Нестрпљивост неима нигде мање мѣста, него при воспитању, како год је родитељско занемарење дѣци од неизмѣрне штете, исто тако има и превелика строгост жалостне послѣдице. Пуно боље је дѣци и више слободе пустити, него да у робском страху узрасту.

Други пак мисле од своје дѣце, ако су опака, да су баш на зло рођена. — По већој чести је узрок тој опакости дѣтинска живахност, која им већ у њиховом темпераменту лежи, али ако се ова њимн прирођена живахност паметно управљати знаде, неће се доисто дати тај прикор, као да су дѣца већ од нарави злочеста.

А још нѣкоји родитељи су од превелике љубави према својој дѣци обсунећени, да ју са свим њиховој вољи препусћају. Ненаучели се дѣца већ из малена своју вољу, вољи других људих подврћи, неће богме нити онда кад остаре, нит ће их моћи касние сва строгост каштиге на то довести. Можели која држава напрѣдовати, о којој самовоља влада?

Много и много примѣрах би још могао навести од такове родитељске љубави, кроз коју они нехотице своју дѣцу у пропаст турају. Да би све из међу ових родитељах и таковних било, који све увиђају потрѣбу бољег воспитања, што то хасни, ако небуде у њих боље воље и много више постојанства. Како пак они родитељи своју дѣцу љубе, и како им је до изображења и срѣће њихове дѣце стало, који се ни најмање о том небрине, на који начин њихова дѣца дане провађају, моћи ће сваки просу-

дити. Ове родитељске погрешке једини су узрок несреће појединих људих, а тако исто цѣлог народа; оне су врѣло из којег извиру опачине, каконо: безпосленост, разуздани живот, надута охолост, себичност, самовољство, тежење за неограниченом независносћу, и похлѣпа за оним што је забрањено. Злоће те — то су наши душмани, који нам срѣћу уништују. Од њих нам се треба оградити: зато угушимо их још у клици! А тко то може учинити, или к тому највише принети?

Нитко боље него родитељи, а особито мајке, које су већим дѣлом увѣк међу дѣцом; оне их као сѣна слѣде, кано да их је једино нарав на то опредѣлила, да пазе какови ће им људи постати из дѣце. Миле Мајке! нека Вам буде на углед славна Корнелиа, која је на захтѣвање — да покаже своје драгоцѣности, своју дѣцу довела, говорећи: „Ево моје драгоцености и мога злата.“ — Бдите даклем правом — (ну само за бога не претѣраном) љубављу над вашом дѣцом, пак нећете узрока имати, остале ваше срѣтне другарице ненавидити ради њихове добре дѣце. Та и Вами иста срѣдства на вољу стоје, употрѣбите их паметно! Зато бдите, лѣпа вас очекује награда! —

Главна начела за воспитање.

1. У мѣсто да се дѣца за погрешке казне, треба их чувати од сваког повода, који би јих у какву погрешку завести могао.

Особито прво доба у воспитању мора бити више негативно, то јест забрањујуће, неголи позитивно т. ј. производујуће. Тако на прилику неби ни мало било од потрѣбе дѣцу ради њихове непристојности казнити, да би родитељи о том више настојали, да се она већ из малена само пристојно владају. Надаље ако се дѣци н. п. допусти, пртити се као коза, амо тамо ићи по ормару, на ком свакакве ствари леже, заслужују ли она тада казну, ако штогод доле обале или потару? — Желимо ли ми да наша дѣца срчаност постигну, хоћемоли то на њими произвести, ако их разними измишљотинами плашимо, или им, може бити, на тај начин страх одузети, ако силимо дѣте, које се своје сѣне плаши, да у мрачну собу иде. Чувајмо их

да се неуплаше, па нећемо тражити срѣдствах, по којих да срчаност задобију. Із овог начела то произлази, да се дѣца од свега онога одустављају, и да се све оно спута уклони, што би их на зло намамити могло, у мѣсто силити оно чинити, што је право.

2. Добри изгледи, с којими да их предводимо, хаснит ће више, неголи напутци и опомене.

Што дѣца виде то и раде, а што чују то говоре. — Узалуд ће се трудити који човѣк својом дѣцом, да их на штедљивост доведе, ако он сам врѣдност новца непознаје; или како би могао отац своју дѣцу на ред силити, ако све његове ствари у највећем нереду стоје? Народна пословица каже: „Непада ивер од кладе далеко.“ Зашто су дѣца већма дѣлом оно, што су им родитељи? једино зато што се она највише око њих баве, све њихове чине мотре, и одмах код сходне прилике у дѣло претворе.

3. Нека се употрѣби навада више него какови преписи.

Од превелике важности је навада при воспитању деце, јер к чему се она још при малих ногух навикну, то ће им и остати и до гроба. Марљивост, чистоћа и ред зависи више од наваде, неголи од икаквог другог повода. Узалуд ће учитељ дѣте у школи ради нечистоће корити, и силити га, да се чистије држи, ако није к тому већ из малена привикнуто, оно ће ипак с већим делом нечисто у школу долазити. Да се дѣте пако к чему привикне, трѣба неуморно пазити, да све оно што му се за учинити наложи, управ онако и овршава, како му је наређено. Што то хасни наредбе и преписе давати, а непазити, да се точно изпуњују. Дѣтету штогод једанпут само казати, и тад још презрѣти на изпуњење онога, што је наређено, то су само рѣчи у вѣтар говорене. — Само неуморна настојања родитељах може дѣцу до наваде одвести.

4. Мора при воспитању родитељом будућност дѣце више пред очима лежати, него се садашњим бавити.

Нетрѣба се пустити преварити кроз то, што је које дѣте у младости оштроумно, и мислити, да ће тако и у старости остати, пак у том уфању припустити, да се дѣте с науком немучи, доклем старие непостане, или пак уплашити се, зато ако је оно из малена тупоглаво, да ће тако

и за увѣк остати, тер га из тог узрока занемарити. Доста је примѣрах да су из почетка оштроума дѣца прави болвани постали; а на супрот дѣца слабим умом надарена, да су се разабрала, и баш наметни људи постали.

5. Да буду добро промотрене околности, у којим живимо, а тако исто и циљ којем наше воспитање воде.

Ми живимо у том врѣмену, гдѣ смо се почели опирати туђинству, да се више за наше постарамо, зато нека буде наше цѣло воспитање и народном духу произведено. Оканимо се нѣмштине, мађаромание, француз ие; — и њиховог духа, говора, укуса итд. Латимо се тога само мимогред и то тек онда кад смо с нашим у реду. Пастојмо, да нам дѣца постигну народни понос; без којега ниједан народ велики постао није. Околности у којих родитељи живу, назначују наравно и циљ њиховом настојању; ну главни циљ воспитања, нека је тај, кога сам већ горе напоменуо — то јест дѣцу тако приуготовити, да буду с врѣменом богобојећи, поштени, паметни и трудољубни људи. При отом послу је од велике важности и то, да родитељи и ћуд дѣце мотре и упознају, и полег ње се владају. Није то могуће, да би ми плахом дѣцом управ онако поступали, како то са смѣлом бити мора, код ових се већ и оштрие казне употрѣбити морају, а код дѣце благога ума више ћемо лѣпими рѣчи произвести, неголи силом.

То су од прилике начела, по којими може труд моралног воспитања благими плодови уродити!

НАРОДЊЕ ПЈЕСМЕ.

СЛАВА

Србских Јунаках.

Кликни мило с чарне горе вило!
Кликни мило и запјевај гласом
А на сувих јаворових гуслах
Нека чују села и градови,
Чарне горе и зелени лузи
Што учини млада Србадија,
Што учини Бог је помогао
А на оном Србобрану славном,
Кои ће се славит и пјевати
Док је сјајног на висини сунца,
У зеленој док је гори тица,
И у Србству милопојках вилах.
Ој ти Ђоко чедо одобрано!
Дико Србска и поносе славски,
Побратиме Краљевића Марка,
Вјерни друже Милош Обилића!
Ти си Србству освјетлао образ,
Ти си славу узвисио Србску,
Име ти се дично свуда гласа
Да си јунак од јуначког рода.
Тако, тако Стратимиру Ђорђе,
Тако само Бог те помогао!
Кад би опет заорила труба,
Да је врјеме за слободу свету
На лагане ноге дигнути се,
Хитај брзо не оклевај ништа
Твом народу десна рука бити.
Ко што с' спушћа соко тица сива
А у јато гадни тичурина,
Тако с' и ти међ душмане спусти

Кој ти газе аманет прадједски. —
Славо Србска, успомено драга!
Звјездо сјајна, што си роду сјала,
Кад су били они срећни данци,
Које Србин светињом назива,
Чудне силе огњевити змају!
Што застраши Мађярштину љуту,
Бјежи пуста кад ти име чује,
Нити има станка, нит останка;
Варадинац славни добро памти
Које бијо Јовановић Миклу.
Ој јуначе! лака т' земља црна
Десна ти се посветила рука,
Име ће ти с' спомињат' увјек
Докле траје сунца и мјесеца,
И на небу ситнијех звјездицах.
Ој Араде! грда рано Србска,
Србске мишце и србског јуначтва,
Но брзо га облаци потавњеше,
Црни облак злобе и зависти,
Који рига једовити отров.
Ој неправдо не било те никад!
С тебе пропа звјезда наде Србске,
Шта заблиста Србу на истоку
Славу носећ Душановог вјека,
Да поздрави сваколика чеда
Од Јадранског до црнога мора
Од Мориша до Балкана кршног. —
Ој витеже Стево Книћанине!
Дични вођо љуте Србадије,
Горски лаве чедо виле праве!
Што т' одојй млеком Срб-Славенским,
Да обраниш родну браћу твоју,
Да ји црни не помлави душман,
Твоје име свуд по свјету с' ори,
Тебе Србин у пјесмама пјева;
Благо мајки која те родила
И србскијем задоила млеком;
Вршац, Тител и Панчево
Твоју славу поносито гласа,

Да си Србин који Србство љубиш
За њег живиш, за њег живот губиш,
И све само за Србаљство радиш,
Па кад куцне давно жуђен часак,
И затруби Душанова труба,
Која буди из сна југ заспани
Скочи опет на ноге лагане,
И притегни злаћане колане,
И припаши свјетло оружије,
Па се вини у то поље бојно
Гдје се дјеле јуначки мејдани,
Па сакупи младу Србадију
Под Лазара освѐћени крсташ,
Нек се бију за слободу своју
Што јим љути душман на срамоту
Гадном ногом гази и тамани. —
Мудра главо свег Србаљства славо
Ој Лазаре ти обрано Сриема!
Што заштити свете задушбине,
Кад лукавство издати ји ктѐде
А у руке црног врага Србског.
Шанце градиш на Камен'ци бјелој
На угледу града Варадина,
Шанце градиш мудро војсци сбориш:
„Ко је Србин, и србскога рода,
Ког је Србка задојила млеком
Нека брани постојбину Србску
Од Мађара љутог душманина,
Нека гине са мном за слободу,
Кој се макне, проклет бијо на вјек,
Црн му бијо пред свијетом образ,
Не имао од срца порода,
Ни на њивах шеничнога плода,
А оба му ока искапала
И десна му усанила рука,
Па се бијо од немила до недрага
Неимајућ станка нит останка.“
Тако сбориш, па душмане мориш,
Који газе прадједовске стазе,
Што ји Србска намочила крвца;

Бог би дао што сад Србин жели
Да му будеш глава од народа,
И Војвода у Војводству младом,
Да се дичи с тобом и поноси,
Јер си честит цару на дивану,
И Србин си рода јуначкога,
Мудра глава разборитог ума,
Тако Лазо то ти Србин каже!
Здрави били Бига, и Боснићу!
Ви јунаци, Србобранске стјене
Што скрушисте Мађарију љуту,
Сачуваste Србску част, поштење.
Здрави били сви јунаци дични!
Што с душманом бојак бисте љути
За крст часни и слободу свету.
Срце смјело, узвишена душа,
Снажна мишца оружије бритко,
Пред тим пада пакост црног ада,
И руши се у поноре тавне.
Зора руди и Србаљство буди,
Да доспједе давно жељно вријеме,
Кад се баца петстољетно бреме,
Нит се боји облачанах бурних,
Што се трсе потавнити славу,
Коју Србин на сабљици доби;
Када дуну сви вихори моћни.
Облак мине, сунце опет сине
У небеском сјају вјечне славе
Носећ људству клас слободе праве!
А ви жртве за слободу свету
Што падосте на пољама Бачке,
Равне Бачке и плодног Баната,
Десна вам се посветила рука
И лака вам земља црна била,
Ваше име спомињат'ће с' навјек
Докле траје сунца и месеца.
Ој примите ову пјесму малу,
Што спомену славна дјела ваша.
Од мен' пјесма а од Бога здравље,
Живим здравље и свако весеље,
А мртвијем у рају насеље.

БИТКА

други дан дуова 1849 на Вуковцу.

Још ни зора не помоли лице,
Нит се чују у горици тице,
Али кличе Фрушкогорска Вила,
Тужно кличе до Бога се чује,
Сузама је Дунав замутила,
И горким га обустави гласом;
Она кличе на стјени леденој
А над бјелим градом Каменицом,
Гдје Мамула разапе чадоре
И удари платна и шанцеве,
Тужно кличе а Мамулу виче:
Ој Лазаре славни ђенерале!
Ил не чујеш, или баш не хајеш,
Или пијеш на тенани винце
С капетани млади и срдари,
Те с' пе сјећаш сиротиње Србске,
Која пишти у синџири тежки,
Зулум трпећ од Мађара бјесни.
Ил си јунак обољео љуто,
Или хрчеш у постељи мекој,
Немислећи на охолог Перцла
Што се фали, све сад да попали,
Да ти отме твоје тврде шанце,
Да поруши свете задушбине,
Да обљуби љепе моме Србске
На срамоту твоју и твоиех;
Тебе жели уфатити жива,
Са живога кожу огулити,
Цјелу твоју у таманит' војску
Да јој с' незна ни трага ни гласа;
Чујеш побро не оклевај дуго
Већ се брзо на мејдане справљај;
У Перцела силна војска јесте,
Петнајст хиљад рабри Хонвидаца,
А пред њима млади капетани,

Што Кошуту тврду рјеч задаше
Ил изгинут', ил потући Србе,
Међ њима су још гардаши млоги
Од пустара свију сакупљени,
Свако дивље, нити душе има,
Жељно Српске нашити се крвце;
А шта велиш од Хусарах олих
Што трацамент цјели прекрилише,
Љуто вичу калпаке намичу
Па се фале све да помрцваре,
Још за војском Мађарија вуче
Силне топе, и грдне лубарде,
А за њима барут, и кумбаре
С црном земљом да Сријем поравне."
Ал бесједи Лазо ђенералу:
„Мучи сејо неговори лудо,
Нит ја пијем на тенани винце
Рујно винце што разгрјева срце
С капетани млади, и срдари,
Ја се сећам сиротиње Српске,
Која пишти у окови тешки,
Зулум трпећ од Мађара бјесни,
Ни сам јунак обољео љуто,
Нити хрчем у постељи мекој,
Не мислећи на охолог Перцла
Што се фали све сад да попали,
Да ми отме моје тврде шанце,
Да поруши свете задушбине,
Да обљуби љепе моме Српске
На срамоту мојү, и моиех;
Нит се бојим да м' ухвати жива
Са живога да ми кожу гули,
И раштрка рабрену ми војску,
Да јој с' незна ни трага, ни гласа.
Нек зе жали докле не заглави,
Ако жели међана дјелити
Нека дође са Мађарма своим,
Да с огледа на међану самном,
У мене је војска доста мала,
Доста мала ал је одабрана.

Ти знаш сејо ко су Варадинци
Све змајеви срца огњевитог,
Познајеш ли витезове Срјемске,
Љуте лавс, што душмане даве,
Јеси л' чула за Личане славне
Што ји фале за јунаке старе,
Који славу вељу задобише
А на шари и на сабљи бриткој,
Још и друга у мене је војска
Снажна војска по избор јунаци.
Истом они у ријечи бјаху
Ал се зачу страшна тутњавина,
Од тутњаве црна земља с' тресс
И задрма седмера небеса;
Пјева, кличе, горда Мађарија,
Туци, удри, сеци, и мрцвари,
Пали, руши, ори, и тамани,
Нити штеди раца поганога
Што Мађарског не познаје бога:
Тако вичу, ближе се помичу,
Да навале на шанце Буковца.
Кад то зачу Лазо ђенералу,
Скочи јунак на ноге лагане
Па оседла виловитог дору
Јоште паше свјетло оружије,
И притеже злаћане колане,
И утеже ноге у зенђије,
Он извлачи турбин од биљура,
Па сакупи све градске бедеме
И под њима сву Мађарску војску
Што му рече вила посестрима,
Сад се пусти међ јунаке своје,
Ко што с' пушћа низ облаке муња,
Он бесједи својој војсци раброј:
Ој јунаци моја чеда драга!
Бог је нашу испунио жељу,
Бит' ће данас ћара од Мађара,
Бит' ће меса жалосна му мајка,
Иде пусти као безпамети
Нит разбира нити има мира,

Док не луни лудом главурином
А о стјене нашијех шанацах,
Да јој више на ум пасти неће
Срећу своју кушати јуначку
На шанчевих Лазе ђенерала;
Нека пуца, мучати нам ваља,
Док не ступи, да га шара луни.
Тада живи просипајте огањ,
Припалите пушке и топове
Па сгађајте у широке груди,
Ког сгодите да се не помакне
Да се мртав на земљицу стакне.
'Го изусти на даље се пусти,
Све по реду рабреħ' своју војску;
Баца Мађар огњене кумбаре,
Да поруши платна и шанчеве,
Но лоша му срећа допанула,
Баца ватру, ал не хасни себи,
Јер се стјене зрушити не могу;
Зуби шкрипи, од бјеснила цичи,
Корак један и два напред пође;
Сад се прену млада Србадија
Па опали пушке и лубарде,
Боже мили да чуда големога!
Да је коме стати и гледати,
Кад се до две сукобише војске,
Праска пушках, тутањ од топовах
Црну земљу под собом затресну,
Јаук мртвих, и хрзање коња,
Вика, псовка бјесне Мађарије;
Ао брате! да страхоте чудне!
Свјетлост сунца помрачила тама
Што се сгусну од силнога дима,
Од дана се црна поноħ створи,
Мађар туче, ал и Србо сгађа
Кад опали сто Мађара свали;
Мило било Лази ђенералу
Гледеħ своје рабре витезове,
Тако дјецо он бесједи њима,
Тако само бог вас помогао

Јоште мало па Мађарство пало.
Лазо тако, а Перцел овако:
Девет прође, а ми јоште оће
Још с' не вије наш јуначки барјак
На шанцевих Лазе ћенерала,
Знате л' брађо што сам наумијо,
Што л' вам реко кад овамо пођо;
У Земуну ваља нам ручати,
Но је бјели Земун подалеко,
Па и подне све се ближе миче,
А топ рацки непрестанце риче;
Умрет' треба свакоме једанпут,
Кад је боље, нег на бојно поље
Као прави јунаци изљести
Па побједит', или погинут' славно.
Зато сложно удримо на јуриш
Мртву нашу осветимо браћу,
Изсјецимо мало и велико,
Попалимо села и градове
Нек се прича Мађарско јунаштво
Док је сјајног сунца и месеца,
То изусти па Хонвиде пусти
Јуришати на високе шанце.
Трчи, лети луда Мађарија
Пужа, гребе земљу бајонети,
Да с' дотакне на врхунац шанца,
Други танке посу мердевине
Муком стењу, па се горе пењу,
Један с' пење, а десет ји падне,
Љуто куне бјесна Мађарија
Нит' се сећа небескога бога
У невољи што помаже сваком,
А некмоли доброму јунаку,
Оће јадна да измакне смрти,
Куд ће тужна, кад смрт и отрага
Од своиех прети лубарада.
Но млого је пусте Мађарије,
Један гине, а стотина стигне,
Један падне, а стотина нагне,
Прескочише високе шанчеве,

И отеше топе и лубарде
Од кукавних Озорских јунаках
Што Мађара љубе и братиме;
Кад то виђе Бига капетану,
Српска слава, Србобранска дика,
И Боснићу силна јуначина,
Што одржа мејдан над Мађаром,
Поскочише на ноге лагане
Потегнуше силом на Мађара
Са млађаних витезових Сремских,
Ал је Мађар права јогуница,
Што је от'о лако не упушћа
Нег се бије и огањ просипље,
Но се Србо тога баш и не плаши,
Веће браћо жао за срамоту;
Мађар сгађо, Боснића погађа,
Ал је Боснић стара јуначина
Млого њему наудијо није
С бритким мачем ђулета одбија,
Ту је лаки допануо рана
Али јунак не хаје за ране
Већ се бори, и душмане мори.
Но да видиш чуда големога
Што Мађара снађе изненада,
Глас допане на тврди Безирац
А у уши Богун капетана
Рватине, силне јуначине,
Да су браћа у невољи горкој;
Он сакупи рабрене Личане,
Чету малу али поуздану,
Па се стишта Вуковачком шанцу
Као соко, кад му јастреб прети
Подавити тиће соколиће;
Да виш сече, да виш пуцњавине
Тече крвца коњу до гр'оца
Напунила јарке од шанацах;
Јунак, коњиц у крвци огрезно
Нити види, нити кога штеди
Сече, туче, коље, и мрцвари.
Ту Личани осветлаше образ

Јунаци су весела им мајка!
И не били, када одрастоше
Са дугачком шаром, и сабљицом
Бојак бијућ са босански Турци.
Бјежи, скаче, јадна Мађарија,
Што утече, већ се душом бори,
Што се бије тога веће није
Отишо је Богу на истину
Да с' потужи на мач Срб-хрватски
Што га смаче, и у раке стаче,
А млоги су и у робство пали
Тер ји прате у Талију равну
Да с' насите крви човечије
За ком чезну, и тамане људство.
Бјежи Мађар Варадину бјелом,
Бјежи јадан брзо без обзира
Да за стјене градске заклони се
А од силе пушчанога праха,
И навале огњених кумбарах
Што просипљу Срби, и Хрвати
Из дугијех шарах, и лубардах;
Бјежи Мађар граду кукајући
А осташе наши пјевајући.
Када дође Мађар Варадину
Он закива дванајст градских вратах
Да их неби вијајућа раја
Раставила, на бедеме дошла,
Па да виш тад муке и невоље;
Трши раја млогога белаја
Ал је бјесна када се помами
Па кад цикне, и осветy викне
Тежко оном ко јој пане шака
Да искали увређено срце
Тај се више не наноси главе. —
Нос скувио Перцел ђенералу
Нос скувио па пребраја војску,
Мање ушло, него што изашло
А што ушло допануло ранах
Тежких ранах што пребољет неће;
Који грдих не допали ранах

Од страве ји трољетница тресе
Све јим раци пред очима скачу,
Да ји смлаве, и да ји подаве,
Да јим жива неостане глава
Тужи, плаче, јеца, и јауче,
Па проклиње Перцел ђенерала,
Што ји тако у невољу баци.
Туд су јадни страшно потучени
Но и глад ји јака спопапула
У Земун на ручак недођоше,
Варадинци ручка не справише;
Ал весела раја подскакује,
Пије винце па разгрјева срце,
Гајдаш свира а коло се вата,
Варадинац, Сремац, и Личанин
Мили братац брата загрлио,
Ситно цупка а ногама лупка
Славом славећ Мамулу Лазара,
Јер је честит цару на дивану,
И јунак је весела му мајка;
Још спомиње Бигу, и Боснића
Што Србаљству освјетлаше образ
И мејдане силне одржаше,
Над Мађаром љутим душманином,
Па узноси Богун Капетана
Горског лава од камене Лике
Што поможе браћи у невољи
Тер отјера Мађарију пусту
Да не продре у Срјем поносити. —
Онда било, сад се спомињало,
Млоги јунак допануо ранах
Љутих ранах, и горких невољах,
Па сад чека, да огреје сунце
Да извида ране, и невоље.
Бог ће дати, а сунце ће сјати
А јунаку ране ћеду проћи,
Од мен' пјесма, а од Вога здравље
Живим здравље, и свако весеље,
А мртвијем у рају насеље.

Стеван Фрушић.

Тугованье

за Милком.

Сјајно сунце што потавни,
Куд се твој сад сакри зрак?
Рујно лице шта те тишти,
Твог весеља гдје је знак?

Што ми венеш дивни цвјету,
Ког пољуби рани мај?
Што ми чезнеш ох младости!
Зар и теби дође крај?

Ој пролећа красни данци!
Што ми нисте мили сад,
Благодати ваше сваком
Разблажују горки јад.

Тужно срце што болујеш
Кој те сгоди случај прјек?
Кажи брзо нит што таји
Тајење је касни љек?

Како неби боловало
Кад окуси судбе јад,
За ким живи, тог покрива
Црног гроба сињи лад,

Ах немила што не штедиш
Бар младости њежни цвјет!
Зар лакома твоја рука
Свим задаје удар клет?

Што не чека, да искажем
Драгој тајну срца мог,
Да одкријем љубве пламен,
Ког ми ули вишњи Бог;

Тог красоту ма уживо
Мог живота један дан,
Нек ме тиште све невоље
Да би био пресрећан;

Ал бадава! цвјетић рајски
Који веја мирис благ,
На олтару грозне смрти
Поста жртва, тамјан драг.

Ој лаоре тихи вјетре!
Ког породи свјежи мај,
Знаш ли Милка гдје почива,
Тамо горе гдје је рај?

Тајну љубве там однеси,
И жалости тужни глас,
Да ја љуби' ти јој реци
Њено срце, витки стас.

А кад мени врјеме јави
Црне смрти општу вјест,
Срце моје тад одкри'ће
Драгој љубве исповјест.

С. Ф.

НА ГРОБУ МИЛКИНОМ.

У леденог гроба тужној тами
Овдје мајске зоре лежи цвјет,
Ах! шта тако брзо те премами
Зар чаробни сјајног раја свјет;
Не! теби је природа пружила
Све, самртном оку што је чар,
Та Ти си рај! Ти чаробна сила!
Ти си била рједки неба дар;
Ал пизмена горке смрти коса
Гле! подмукли већ уради чин.

Шта? шта реко? јежи ми се коса!
Заман! њежни подсјечен је крин.—
Ти почиваш? ах почивај тијо!
Док се горе не видимо сви,
Гробе ладни ти јој буди мијо
Од несгоде сваке је прекри.
Црна земљо! не буди јој тежка,
Одлакшај јој срца горки јад,
Сјајно сунце разсвјетли јој таму,
И разблажи сињег гроба лад.
У разсвитку сваке рујне зоре
Славуј тицо њежним гласом пој!
Неби л' Милку из сна пробудио
Љепе пјесме дивни гласак твој.
А ти Мајко на Милкином гробу
Усеј невен, ружу, бршљан млад
Сузом зали, мило чедо зови:
„Чедо Милка мајки оди сад,
„Да те мајка види, и загрли,
„Да пољуби лица твога крас;
„Ах нема је више! она ћути,
„Њен је навјек већ умуко глас.“!!!

С. Ф.

КОСОВКА ДЕВОЈКА.

Уранила косовка девојка,
Уранила рано у недељу,
У недељу прије јарка сунца,
Засукала бијеле рукаве,
Засукала до бели лаката,
На плећима носи леба бела,
У рукама два кондира златна,
У једноме лађане водице
У другоме руменога вина;
Она иде на Косово равно,
Па се шеће по разбоју млада,
По разбоју честитога кнеза,

Те преврће по крви јунаке.
Ког јунака у животу нађе,
Умива га лађаном водицом,
Причешћује вином црвенијем,
И залаже лебом бијелијем
Намера је намерила била
На јунака Орловића Павла,
На кнежева млада барјактара.
И њега је нашла у животу:
Десна му је рука осечена
А лијева нога до колена,
Вита су му ребра изломљена,
Виде му се џигерице беле!
Измиче га из те многе крвце,
Умива га лађаном водицом,
Причешћује вином црвенијем
И залаже лебом бијелијем.
Кад јунаку срце заиграло
Проговара Орловићу Павле:
„Сестро драга, косовко девојко!
Која ти је голема невоља,
Те преврћеш по крви јунаке?
Кога тражиш по разбоју млада?
Или брата, или братучеда?
Ил по греку стара родитеља?“
Проговара косовка девојка:
„Драги брате, делијо незнана!
Ја од рода никога не тражим,
Нити брата нити братучеда,
Ни по греку стара родитеља;
Мож ли знати делијо незнана,
Кад кнез Лаза причешћива војску
Код прекрасне Самодреже цркве
Три недеље тридест калуђера?
Сва се Српска причестила војска,
Најпослије три војводе бојне:
Једно јесте Милошу војвода,
А друго је Косанчић Иване,
А треће је Топлица Милане;
Ја се онде деси на вратима,

Кад се шета војвода Милошу,
Красан јунак на овоме свету,
Сабља му се по калдрми вуче
Свилен калпак, оковано перје,
На јунаку коласта аздија,
Око врата свилена марама,
Обазре се и погледа на ме,
С' себе скиде коласту аздију,
С себе скиде, па је мени даде:
На, девојко, коласту аздију,
По чему ћеш мене споменути,
По аздији по имену моме:
Ево т' идем погинути, душо,
У табору честитога кнеза:
Моли Бога, драга душо моја,
Да ти с' здраво из табора вратим
А и тебе добра срећа нађе;
Узећу те за Милана мога,
За Милана Богом побратима,
Кој је мене Богом побратио,
Вишњим Богом и светим Јованом;
Ја ћу теби кум венчани бити.
За њим иде Косанчић Иване,
Красан јунак на овоме свету,
Сабља му се по калдрми вуче,
Свилен калпак, оковано перје,
На јунаку коласта аздија,
Око врата свилена марама,
На руци му бурма позлаћена,
Обазре се и погледа на ме,
С руке скиде бурму позлаћену,
С руке скиде, па је мени даде:
На, девојко бурму позлаћену,
По чему ћеш мене споменути,
А по бурми, по имену моме:
Ево т' идем погинули, душо,
У табору честитога кнеза;
Моли Бога, моја душо драга,
Да ти с' здраво из табора вратим,
А и тебе добра срећа нађе,

Узећу те за Милана мога,
За Милана Богом побратима,
Кој је мене Богом побратио,
Вишњим Богом и светим Јованом;
Ја ћу теби ручни девер бити.
За њим иде Топлица Милане,
Красан јунак на овоме свету,
Сабља му се по калдрми вуче,
Свилен калпак, оковано перје,
На јунаку коласта аздија,
Око врата свилена марама,
На руци му копрена од злата,
Обазре се и погледа на ме,
С руке скиде копрену од злата,
С руке скиде, па је мени даде:
На, девојко, копрену од злата,
По чему ћеш мене споменути,
По копрени по имену моме:
Ево т' идем погинути, душо,
У табору честитога кнеза;
Моли Бога, моја душо драга,
Да ти с' здраво из табора вратим,
Тебе, душо, добра срећа нађе,
Узећу те за верну љубовцу.
И одоше три војводе бојне,
Њи ја данас по разбоју тражим."
Ал беседи Орловићу Павле:
„Сестро драга, косовко девојко!
Видиш, душо, она копља бојна
Понајвиша а и поиајгушћа,
Онде ј' пала крвца од јунака
Да доброме коњу до стремена,
До стремена и до узенђије,
А јунаку до свилена паса,
Онде су ти сва три погинула,
Већ ти иди двору бијеломе
Некрвави скута и рукава."
Кад девојка саслушала речи,
Проли сузе низ бијело лице,
Она иде свом бијелу двору

Кукајући из бијела грла:
„Јао јадна! уде ти сам среће!
Да се јадна, за зелен бор ватим,
И он би се зелен осушио.

Петроград.

О дивног чуда, о величанственог поворишта! Град од тисућу тисућа дворова, високи сводова, врата и мраморни стубова, тако рећи сјеверни Париз у Европи представљаше се пред мојим очима накићен са свима гиздости љепотама, и прискрбљен са најумјетнијим рукођелијем, које само чаробњејно художество произвести је кадро. Сваки час наилазио сам ја на саборне цркве инвалида, на дворове законодателног тијела, на старинске сјеверни царева палате, на Трајанове стубове, на Пантеоне, на ходнике (галерије) украшене са различним киповима, па овим зачуђен, упитам ја сам себе: та зар у овоме престолном граду неживи други свијет, него сами самцати цареви и кнезеви, јер залуду тражим обичне куће, кад непрестано наилазим на саме дворове.

Први видик од Петрограда идући к' Неви, јест најљепши и најдивнији. Брегови ове велике ријеке накићени су са памятницима, из под коих ногу плове војне лађе, те једре управ до средине града. Дошавши довде, невидиш друго, до огромни зданија, сводова, галерија, плаветни храмова са плаветним лицем, крововима и позлаћеним трулом. Свака ти је радионица (творница) велика, као четврт града, а сами град чини ти се да има простор као једно царство. Овог града растојаније измјерено је као и растојаније самог царства. Улице су широке, као каква вашаришта, а вашаришта су тако дугачка и широка да могу слободно служити за бојно поље. Множтво низки и лагани интова, — зовоми дрожке — на коима се може и сдвора на страни сједити, стоје, једни испрекрштани у најбољем реду, а други као мује пролијећу испред човјечији очију. Под овим дрожкама упрегнути су лијепи мали коњи, од арабске феле.

Извозчики, кочијаши ови дрожка, са њиховим дугим

брадама, с миједним знацима на прсима, с њиховим кафтанима (дуга плаветна хаљина) с њиховим кучаком (прелијевајући се појас) и с њиховим шапкама (шубарама) представљају очима странога различите слике Браама и Факира. Овдје се виде скупоцјени интови на четир коња, два и два, управљани од млади кочијаша у ливреима; ондје опет са четир коња упоред по обичају старинскоме гдје возе модерне затворене интове штоно зову: а рококо; затим многобројни јахачи, и множтво кожани таљига, лете на начин жељезнице, свакие дан по улици Петрограда, и што је зачудно, да ни је један с правца свога незаће и кога у овој трки не повриједи. И улица је јахачка широка као какво вашариште.

Зданије, које ме при излазку из лађе до највећег удивљенија довело, била је црква светог Исаакије. Она је по мојему и других путника мњенију, најљепша на свијету зданије. Црква има четир једнака лица, украшена са стубовима и другим уресима. По вр ови стубова жутог гранита од Финландије, и повр широки кристала од фелдспата, стављен је други округли памјатник на којему гордо стоје двадесет и четири цјелокупна стуба од истог мрамора, сваки 42 стопе висок: они одоздо умаду 56 стопа у висину. Ови су од 48. броја, и свиколики једнокомадни. Главице (капители) свију ови камени стубова коринтскога реда, а тако исто подножије, воздушна (аереа) округлост, враћа на подобије круне, и 24 фигуре означавајуће геније овога храма, све је то од позлаћеног трунча, у кои се од блистања неможе гледати. За овим види се труло бакром покривено па позлаћено, које се подиже у један памјатник од 400 стопа висине, на којему трепти сјајни крст по начину грчкому. Боје оцрне но углађене као огледало, по изванашњим високим мраморним зидовима овог храма показују значај изванредни и торжествени. На четир врховне округности и на част четирију јеванђелиста, уздигнута су четири мања звоничића по начину источноме, са осам дневни стубова, и сваки звоничић има своје позлаћено труло. Сматрајући цијелокупност овог храма, чини се да је сан једног генија, сан, полак печалан, а полак весео и блистателан, састојећи се сав из мрамора и злата. Једном ријечију, црква је Св. Исаакије једно зданије, у исто вријеме тамно и

побожно (религиозно), подобио ономе памјатнику Маузолову *), а врх му је само обоженије (Апоѳеоси).

На вашаришту Исаакјеве цркве т. ј. међу палатама совјета и адмиралства находи се огромни трунчани памјатник Петра великога, подигнут од бесмртне Катарине II. на 1782. Бело је Француског художника Фалконета. Петар велики крунисан са лавровним вијенцем, гази са своим халовитим коњем превелику аждају. На подножију памјатника стоји овај прости но краснорјечни надпис: „Петру I. Катарина II“! Подножије ово тежко три милиона фунти, довежено је у Петроград из једне далеке баре (Петар велики зауставио се је једанпут на овоме мјесту, и разгледао је околне предјеле). И привоз ове превелике стијене, може се држати за најчудноватију ствар оног времена. Коњ овог витеза рекао би да скоком скаче по вр стијене, с које цар као творац и просвјетитељ Русије, пружајући руку према Неви, као да хоће да каже: ја сам господар коме се морају повиновати неблагонаравије и художства.

Послије идох на бријег од Неве за видјети прву кућу у којој је овај велики Государ у старом Петрограду обитавао, и коју је сам са својом руком сазидао. Кућа ова нема више од 40 нога дуљине а од 18 ширине, па када се погледа па оне огромне од њега послије сграђене палате, у коима би могао са свим угодно живјети, мора се човјек дивити избору његовог обитавања. Кућа од Неве јест сестра колибе од Сардаама. Његове главне собе биле су неко вријеме покривене са бијелим дебелим платном, а изванашњост бојадисана на подобије цигле. Ова прва царска палата у Петрограду састојала се из једне омалене дворане од јела, из друге спаваће собице и из треће помање собице, а такођер из једне мале кухине. Ја тек што унијо под овај частни кров, стадо зачуђен натраг корацати, говорећи у себи: Та ово није више она колиба која стојаше пред мојим очима, но један храм! ово није више грађевина једне куће, но једног светилишта! Ужежена кандила и воштане свијеће стоје на једном великом чираку у истој оној дворани гдје је безсмртни зидар једанпут ручавао. На дну чирака види се распетије Христово с којим се онај велики

*) Краљ од Карије, коме је по смрти удова Артемисија подигла такви памјатник, кои су прибројавали међу седам чудеса на свијету.

покојник није никада растајао, но носио га је собом по свуда куд је год путовао: у све битке, а особито у ону код Полтаве. Пред овом Иконом, која стоји изложена за цјеливаље топлим Богопочитатељима и обожавателима овог цара, пред којом се они сваки дан сакрушеним срдцем моле свевишњему, опажа се као неко таино и свето братимство и као неко завјештаније, побуђавајуће свеколике поклонике к слави цара небеснога и цара земнога.

Околни зидови и унутрашњи под—тле—застрти су дебелим персијским ћилимима, јер многи болестни и невољни долазе овамо па клече на кољени и љубе земљу, молећи од Бога вјечног раја души: ништа мање и од бесмртног Государа њиова отачаства, да им измоли код Бога здравље и ослобођење од тјелесни тежки мука; и они то по својој правој вјери и добивају.

На завјет овамо доношени крстови, почестни од злата редови, сребрне ручице, тепелуци, очи, ножице, прсти, срца, штаке, медаље и сваке феле драго камење, све је то овде на углед стављено. Препуна је ова црква народа била, када сам ја корачио на њен осветћени праг, и управо је овда служила се Божија служба. Јао! како ми се трогателна учинила она жертва приносима Цару небесному и онај страх Божији којим се мољаху синови Неве држећи свагда на памети утемељитеља Русије, и шњим заједно Бога славећа. Рекао би ткогод да се ова њихова прекомјерна побожност клони до самог Идолопоклонства? Не; ово Идолопоклонство није ништа друго, ван свето увјереље, да онај који је за цијелог живота о њима бринуо се, да се о њима брине и сада по смрти. Буди дакле хваљен и слављен Господ Бог давши њима таковога кнеза и од тмине избавитеља.

О превелике моћи духа! Ја сам прошао велики дјео царства царева и свуда сам наилазио на тноге лијепе и мудре заводе, за коих заводчика питах и свагда ми одговараху Петар велики. Видјех једно здание од обћинске користи, од кога зажељех знати почетника! Петар Велики рекоше ми. А она столјетна дрва тко је засадио? Петар Велики. А за оне лијепе феле коња, коме се има захвалити? Петру Великоме. — А онај град, ону тврђаву, оне Музеуме, оне радионице, оне рукодјелнице (manifatturiere),

оне водоводе (aquedotti), оно земљедјелије, оне мостове, она предградија! Тко је сва та из хаоса произвео? Петар све Петар велики! Његово нарасло и усавршенствовано уображење, учинило је све и сва, као што је све и сва и почело. Знаци његових стопа по свуда се виде. Његова велика воља и природна умјетност може се назвати осјетљеним стубом, који је у један мах просвијетио свуколику Русију, извео је из Варварства, подигнувши је из ништа и учинивши је највећим народом на земљи? Петар створи у једно вријеме и у један мах, једну земљу, један народ, једну епоху, једну повјестницу и једно царство. Предавши садашњост будућности, а будућност садашњости, владао је заједно са столетијама. Истина, мало занешен војеним побједама, полагао је велику част у славодобитности, но он није био ни Цезар, ни Август, ни Александер, ни Велики Карл, нити Наполеон; он је био без примјера и без њему наликијех, један једини, и само Петар Велики!

Вискомт от Арлинкурт.

ВОЈВОДСТВО, ВОЈВОДИНА И ВОЈВОДОВИНА.

У народној скупштини у Карловцима септембра 1848 држаној, када су се саставци закључака читали, чула се била умјесто Војводовине сасвим нова реч Војводија, коју су бележници у саставке своје били увели, и желили да се и у напредак задржи. Ова околност побуни неке, те помисле, да се узме војводина; ја пак, сећајући се деспотовине, представљао сам војводовину. Но Ј. Живановић, позивајући се па Карловачки Програм, у ком је већ „војводство“ стављено, наваљивао је, да се „Војводство“ задржи. У том Председник Ј. Јовановић, Епископ Карштацки привати реч доказујући, да војводство значи die Würde (достојанство), као и Епископство, а не област Војводову. На то Ј. Василијевић устане, говорећи: Славна скупштино! Ми пропуштамо само време око ти речи; него ако оћете, да задржимо војводовину, а ви прекините један пут. На које сви у скупштини, као једним гласом: „Војводовину; Војводовину оћемо!“ Те се тако од ти времена у

свима усменим и писменим уговорима скупштине војводовина за област војводе српског прими и установи.

При овом би ово овако и остало, да није неки J. C. почео у новина Београдски 1849 писати и препоручивати војводину; које се J. Даничићу свиди неправо, те дође на ту мисо, да невања „војводина“ но „војводство.“ Видећи пак ја, да ови људи држе, да све три ове речи једно значе, обзнаним у новина Београдски 1849 у броју 41 да те три речи нису једнаке, него да свака за себе има своје значење и то:

1. Да војвода и војводина означава персону војводову (као и: попа — попина — попову).

2. Да војводовина представља област (земљу), која има или је имала свога војводу (као и деспотовина).

3. Да војводство јест достојанство војводово, које као душа у телу (у Војводовини) послује.

Ово J. Живковићу небуде по ћуди; кои по своме вкусу истина припозна војводство за власти и дужности војводове; али се и њему као и J. C. смили Војводина место војводовина; те напише о том у новина Беогдадски у броју 43 један чланак, с коим се старао доказати, да по Граматики суштествителна на *а* примају ин — ина — ино; дакле вели и „притяжаніе войводе изражава се рѣчи „војводина“, а скупъ власти, права и дужности војводе изражава се у рѣчи „войводство.“ — Ово је овако речено само по његовом вкусу и плитком у језику знању; зашто имените речи (Nennwörter) на *а* (против његовога правила) примају и: ов — ова — ово н. п. Върба — върбов — върбовина; дакле и војвода — војводов — војводовина, као што и народ говори (против вкуса његовога!)

Све ово ништа, али сад долази нешто особито, како J. Живановић у новина Београдски у броју 51 о овом предмету суди и то:

1. „Да се земља зове војводство, као што је у Карловачком Програму од Априла месеца названа.“ Но ово опстати неможе; јербо знамо, да се деспотством није звала никада земља деспотова; дакле ни војводова земља неможе се звати војводством.

2. „Да войводовина (каже) има образовање неприродно (фала Богу! кад је он наметнији от свега парода, кои не-

природно — лудо — говори војводовина — деспотовина!)! ерь (вели) некаже се војводовъ (ово је он пре од J. Живковића чуо, да се некаже војводов — върбов, него върбин, клин); и тако (вели), да се узме войводство, као ръчь, коя се и у Руссіи употребльава.“ — Но добро; ако ћемо војводство употребити за војводовину (за земљу), шта ћемо онда употребити за војводство — за достојанство војводово?

3. Каже, да „войводина ніе ништа друго, него прилагателно одъ войвода, войводинъ, нити може (вели) игда као суштествително узета быти“ — а сведочи примерима, да може бити (суштетствително) овим речма: „лисичина, долина, средина, развалина, гермлявина.“ — Ето ти му од лисице — лисичине, а од војводе — војводине. А он ако ово одриче, на част му! Само му фала, кад војводину неузима, као Живковић за земљу! У осталом мала је ствар истина, што он као и Живковић оће од врбе да направи врбин клин, а од липе — липин врањ, али ипак је то погрешка за учена филолога!

4. Непризнаје, да је Епископ „ръшіо и заключіо за войводовину.“ А посведочава то овим речма: „Скупштина е одма примила великимъ высочествомъ гласова названѣ войводовине по предложенію Василѣвића. Ту е могао быти и гласъ Драгосалѣвића и Епископа Јовановића, и на томь остане, и сви смо се служили названіемъ Войводовина.“

5. Очитује, да је војводовину „непрестано говоріо и писао повинујући се ръшенію скупштине, али радовао самь се (вели) доцніе, да учена класса употреблява Войводство“ које и он неповинујући се скупштини намерава употребљавати. Ово је налик на оно, као кад какав депутирац повинује се артикулу, кога је подписао, дотле, докле недобије згоду и дружтво, да против истог зло чинити може. Зар ово није погрешка већа от политичне, особито за депутирца, кои — имајући срећу (као што сам вели) чланом скупштине бити — закључењма њеним требало би веран да остане!

Расправа. (Војвода је име званично персоне, а војводство — титула тога званичног имена.

2. Војводина (јуначина) јест име величавно војводе оно се производи као и друга имена на *а*: вештица —

вештичина, девојка — девојчина, војска — војштина, воденица — воденичина, крушка — крушчина, јабука — јабучина, рука — ручина.

3. Војводовина (као бановина) јест име земљишта, у ком војвода влада. Оно се производи као и друге речи на *а*: врба - врбов клин, липа — липов врањ (липовина), баба — бабов штап (у песми народној 129. к. 2).

Сине Марко, моје чедо драго!
Тко удара звекиром на врата?
Баш ка' да су бабови чауши. —

По овом је присталије и разуму згодлије говорити: војводов — војводова — војводово (оружје), него ли војводин (убрадач), кои се само женском војводи, ако кад буде, придети може. Туђим језиком ове се речи овако толкују:

Војвода — der Herzog — Dux
Војводство — die Herzogswürde — Ducis dignitas.
Војводовина — das Herzogthum — Ducatus.
Војводина — Величавно, Grosser Herzog.

У Шиду 20. Августа 1850.

А. Драгосављевић.

Пјесма на похвалу Србскијех Витезовах

С. Г. Г. П. П. МИТРОПОЛИТА (светог Петра)

у Црнојгори 1811. год.

Нека хвале све редом крајине,
Витезове своје Отачбине.
А ја хвалим витеза војника,
От Славенске крви и језика.
Баш у моја доба и времена,
У сред Србске земље порођена,
По имену Петровића Ђура,
Кога иста назива натура
Да избави своју Мајку драгу,
Из чељусти јадовити Змајах.
То мислећи и Бога молећи;
Да му свагда буде на помоћи

Само седми поче војевати
И остале Србе позивати.
Сјекућ турке невјерне хајдуке
Он витешке окрвави руке.
То видјела от планине Вила
Пак полеће на лагашна крила
По Србији вила позиваше
Те јунаке Ђуру пошиљаше
А када се они саставише
И од Ђура наредбу примише
Свак се на бој драговољно спрема
Но оружје ни десети нема
Он' имаду срце Краљевића Марка
И десницу Војеводе Јанка
Бију турке су чим који може.
Бога молећ да им припоможе
Освојише Рудник и Ваљево
Чачак, Рутко, пак и Смедерево.
Ту оружје турско уграбише
И велики шићар задобише.
Ка то чуше Бугарци јунаци
Херцеговци и млади Бошњаци,
Многи родна мјеста оставише
У Србију равну ускочише,
Весело их Ђуро дочекива
Он свакога грли и цјелива
Пак им даје пити вина хладна
И починут на сред поља равна.
Ал јунаци воле боја бити
Нег под јелом хладно вино пити!
Тада Ђуро узреди војнике
И пред њима храбре Начелнике.
На тврди су Шабац ударили
И у њему турке затворили
Ту се многа крвца прол'јеваше
Док се клети турци предадоше
Посље тога Ужин опколише
И с пролићем крви освојише
И у оне бојничке градове
Задобише бојничке топове.

Пак се отлен Срби подигоше
Палећ турске куле и градове
Опсједоше стојна Биограда
Који но је од Србије глава
Тер га бумбам и лубардам бише
Док и њега на јуриш узеше
З бритким сабљам и огњеним бојем
И великим крвавијем зној ем
Седам стотин добише топова
А три пута толико хатова
Зауздани х сребрним уздама
Под сребрним ратам и присатам
Иза тога и не починуше
Већ најпрву дужност спомену ше
Великому Богу дати хвалу ,
Призивајућ и дјечицу малу,
Пак рањеним завијаше ране
И јунаке мртве закопаше.
Весели се мало и велико
У Србији земљи свеколико.
Вјеруј побре није ово лажа
Него даје вишњем Богу хвала
Колико је Србскога народа
Шта се зове Славенскога рода
Међу водом Савом и Дунавом
Међу Дрином и већом Моравом
Сваки своје дневи препроводи
У весељу и драгој слободи.
Ето Србске цркве поновљене,
А џамије турске разорене
Већ нејма паше ни спахије
Ни проклета хоре ни кадије
Него Србска вољност процвјетава
Коју Вишња сила осјењава
А пред војском вије барјак славни
И на њему орлов двојеглави
Који бијаше Немањића Цара
Од све Србске земље господара ;
Ето сенат сто сенатори
Вијетници и губернатори.

Сад народна дјела управљају
И уредбе сваке постављају
За уредит Славу и слободу
У својему славному народу.
Ето бјеле Славенкиње Виле
На весеље што су се скупиле
Видећ Србску земљу избављену
И слободом драгом избављену
Поздрављајућ Петровића кнеза
И свакога по реду витеза.
Дневи брже лете над облаке
Над облаке пот сунчане зраке
Ког Бога хвале непрестано
За шчастије Србљем даровано
Друге лете по свјем краљевинам
Свака својим путем на понасе
Трубом трубећ Србску славу гласе
Треће плету Петровићу Кнезу
Великому Вожду и Витезу
Златоперни ловорични вјенац
За његово витештво прилични
И војводам Србским на све стране
Златоперне ловоричне гране
Што је побре похвала и дика
За свакога Србскога војника.
Јер се ловор златни не продаје
Него само за јунаштво даје
А остале свеколике виле
Ето су се на хора скупиле
Различитим цвјећем накићене
И слободним лицем украшене
По Србији земљи хора воде
И веселе пјесме производе
На похвалу прво начелника
И свакога витеза војника
И на радост Србскому народу
Који данас ужива слободу
Под крилама великога цара
От сјеверни страна Господара:
Ал витези хора не гледају

Него лица знојем умивају
Желећ даље прогонити Турке
И витешке крвавити руке
Преко Босне и Херцеговине
Да се Црном гором саједине
Којано је побре от старине
Међу турке и међу латине
У слободи вазда пребивала
За слободу крвцу пољевала
Како што и данас пролијева
Драгу вољност непуштаје жива :
Ево побре што чини јединство
Кад једному даду старјешинство
И кад није злога самовољства
И на повце клетога лакомства
Које рађа клете издајнике
И државе раздире велике
Како Срби себе избавише
И безсмртну славу задобише
Бог им дао сваку добру срећу
У напредак и бољу и већу
Да утврде слогу и слободу
Ва вијек вјеком Славенскому роду.
Вишњи Боже тебе хвалу дајем
И молитве свете василајем.

Преписано на Острог Светог Василија при Гос. Арх. Јос. Павићевићем у Црнојгори 1823 од В. Милиновића а ис Трста сад од Анд. Стојковића.

ПЛАЧ СМРТИ СВОЈЕ ЉУБЕЗНЕ.

Ах немирна моја младост
Паде на ме тешка жалост
Тешка жалост мене бије
И ка гробу приближује

Ја ћу скоро преминути
Како цвјетак увенути
Јербо немам већ надежде
Драгу моју смрт отведе
То ја могу вјеровати
Немам мјеста промишљати
Да ме когођ преварио
Очима сам лист видио
Шта ми пише моја млада
Кад се она смрти нада.
Тужан шта ћу сад чинити?
Идем драгу допратити!
Ил у рају ил у Ада
Љубићу је ка досада.
Ах предраги Родитељи
Ви сте свему кривитељи
Отправисте вашег сина
Море бродит то је истина
По свијету да путује
И да младост управљује
По градовим да он учи
И науке да научи.
Ја вам велим до истине
Доведе ме јад на Жмирле *)
Брже ми се мјесто смили
Чрез кога ми срце цвили.
У овоме красном граду
Треба имат бјелу браду
За не упаст у погрешке.
Али све су науке тешке
— За једнога малогодца
Человјека јошт поморца
— Неможе се обранити
Ни љубави опријети
— Красне очи одољеше
Јадно срце занијеше
— Слатке рјечи предобише
Најмудријег јошт сломише.

---

*) Smirne, град у малој Азији.

Даби био и Солоне *)
Пануо би прије подне
Баш у мрежу Аморову
Мудри људи то говору.
Ја сам тужан упануо
Мир је мене одбјегнуо
Како ми се преставила
Јеленица моја мила
Мене треба путовати
И сам себе смрт задати
Тер се ш њоме састанути
И ва вјеки останути
Гдјегод будем ш њом ћу бити
Моју чашу идем пити
К њојзи ћу се жертвовати
И крв моју посвештати
Шта ћу више ја живјети
Слађе ми је умријети.
Ја умирем слава Богу
Јербо живјет већ не могу
Тражит идем моју вјерну
Тамо доље у Аверну.
Дакле з богом родитељи
З богом драги пријатељи
З богом браћо и родбино
И остала сва дружино.

Ово су разна сачињенија пок. Адама Липовца моранско-трговачког бродоуправитеља (капетана), који се родио у Котору 1800 год. почевши од 13 год. морански занат, а од 17. год. постао је писар (scrivano). Од год. 25 постао је већ Бродоуправитељем (капетан), заповједајући Брик Авст. Граф Лазански, он је пловио за Негропонт (црнимост) и кад је тамо дошао разболи се од пошљице и умре 21. августа 1827.

---

*) Законодавац Атенски.

З о р а.

Шун жалости тамну ноћцу
Сву престојах на прозору
Докле видјех јасну Зору
Из Истока гдје идјаше
Златна врата отвораше
Ис којех свјетлост сину
Стајаху вјетри у тишину
Мирно тихо бјеше све.
Бјела зора јасног лица
Носи вјенац око чела
У очима сва весела
Мир свијету носаше.
Слатким гласом славић пође
И приход јој честиташе
Све с' око ње весељаше
Небо земља још и море
На љепоту тако красну
Сва изчезну моја жалост
У срцу ми уђе радост
И веселье настаде.
Пуним духом те сладости
Који у ме збуди вољу
За изић на равном пољу
И красоте разгледат
Шетајућ се ја изидох
Задржах се у мишљењу
Кад м' изиђе на вићењу
Дјевојчица лијепа
Ведрог лица, јасног чела
Бистра зрака од љепоте
Сва прилика од чистоте
Њено лице красаше.
На видјење тако чудне
Ја остадо изван себе
Мили Боже хвала тебе!
Гдје не могох слова нађ

А предобих већ сам себе
Приближах се њеном лицу
И поздравих ту дјевицу
Пуну сваке љепоте.
Из ње уста меденијех
Она мене одговори
И са мном се разговори
Докле сунце ограну.
Дијелити нам се треба,
Говораше она мене,
Али срце моје вене
Вјеруј душо за тобом!
То говорећи устаде
И од мене већ отиде
Док с погледа ми изиде
Не престадо гледати је
Ја остадо тако мучен
Ја незнадох шта чинити
Али чекат ал ходити,
Ал се двору повратити;
Најпослије пун милости
Упутих се већ ка двору
Чекајући другу зору
Да је могу видјети.

Ноћ.

Зађи зађи Сунце жарко
Нека брже ноћца дође
И да скоро она прође
Непрестано молићу!
Приближи ми час весеља
О предрага тамна ноћи
Ти не дугуј к нама доћи
И у кратко одбјегнути.
Зађе Сунце слава Богу
Мрак се свуђе већ навуче
С тихом тамом све се обуче
Сјаху звјезде на небу,

Ево мјесец већ се види
Гдје излази преко горе
Огледује се у море
Кано у чисто зрцало
Ал је зора још далеко,
Идем мало почивати
Мојем тјелу покој дати
Док се зора приближи
Ако санка и не вкусим
Стаћу барем у покоју
Мислићу на драгу моју
Докле Зора огране.

Друга Зора.

Ево зора гдје излази
Из Истока сва весела
Ставља вјенац око чела
Нам носећи бјели дан
Брже пођох на том пољу
Прошетах се неколико
Али ево у толико
Гдје дјевица мени иде
Добро јутро душо драга
Ја јој рекох пун веселља
Тежка је била моја жеља
Да те прије ја видим
Пун печали и жалости
Ја ти прођо нојцу цјелу
У мом срцу невеселу
Живи огањ гораше
Реци мене душо моја
Љубиш ли ме до истине
Јербо срце моје гине
Душо моја за тобом
Она мене одговори
Тешка је била мука твоја
Али није мања моја
Душо моја рад тебе

А не доста што те љубим
Љубићу те до вијека
И никаква већ човјека
Љубит нећу већ тебе.
Кад је тако чиста љубав
У твом срцу душо моја
Немам мира ни покоја
Докле моја небудеш.
Ови прстен што ти давам
Он ће нашу љубав потврдити
Наша срца сјединити
Вјеруј душо ти мене.
Нек ти буде за спомену
Од љубави чисте моје
И у њему очи твоје
Љубав твоју видјеће.

На красно такво видјење од мене одбјеже жалост и настаде велико весеље, у мом срцу пун такве сладости изљегох на поље; и сједећи мисљах на красоту суштества задржајући се и таква помишљенија стаде ми пред очи, једна пастирка млого јасногa и краснога лица да у њему видјаше се чистоћа срца, бистра зрака и љепоте, која могаше предобити исту Венеру.

О НУЖДИ УЧЕЊА СВОГ МАТЕРНОГ-НАРОДНОГ ЈЕЗИКА. [1])

У свакој питомој земљи, и код свију лучом наука просвјештени народа, прва је и најсветија дужност учити свој матерни језик. Ово је судим по праву ума и с пуним разлогом речено, јер докле се немогу исказати мисли него са ријечима, ако се младост небуде питала науком народьег језика, и ум свој небуде богатила црпећи својатне њој производе, никад неће бити кадра изјавити ни очитовати, оно, што јој на срцу лежи.

У Талији је срећом од неког времена почео се талијански језик својски учити, чему нам служе за доказ дјела ваљани списатеља, који држећи се својства свог матерњег језика, а избјегавајући преплетени слог, што год писаху,

писаху простим, умилним, оштрограним и слаткозвучним народним језиком, чисто, разумно и номњиво. Овда су се топрв почели презирати преводи из туђи језика, јер се увидјело да је само у своме језику могућно право изјаснити се. Писање по својству туђи језика јест само булазнење, велим трудити се, и ићи у далеке земље те отуд доносити воће и пресађивати га из туђег врта у свој, а имати воћа у своме врту. Јели савјестно? [2])

Има и данас предјела у Талији гдје талијански језик још није постао главним предметом воспитанија младости, јер се у мјесто њега предаје латински [3]) па још иде жалостније са говорењем, јер се латински (а код нас Славенски) не предаје како би требало, и тако младићи губе вољу к наукама, и губе своје златно вријеме, које би могло бити посвећено другим наукама, хоћемо рећи повјестници, земљепису, и осталим мудрим наукама. Неразумјевамо с овим разлогом, да баш није нуждан латински језик, он је нуждан за просвјету Талјана; но велимо морао би се одабрати за такови узраст, у коме младићи познају његову вриједност, а да га неуче на памет као папагали. Има опет њеки који доказују, да се неможе добро на талијанском језику писати, без знања латинског језика. Ми овдје нећемо бити бранитељи противног мњенија, но слободно изричемо, да многи латинци незнаду ни два реда талијански, бес погрјешке написати; а они, који су се талијанском нарјечију из младости посветили, пишу без помоћи латинског језика, безпогрјешно, њежно, слатко, и са лијепим слогом. [4])

Зато би требало имати по свима градовима и мањим мјестима учитеље добро научене у народном језику, који би овај као главну ствар предавали, па би Италија за мало година видјела како њезини синови успјевају у благоумним наукама, и како пишу дјела красна и достојна њиховог отачанства. Јасан слог има бити мили занат сваког талјанца, јер слогом са танкостију писаним и преплећеним, загвожђавасе памет они читаоца, који нијесу високоучени и нијесу навикнути високом мудријашатим намишљењама; напротив пак свако дјело љепотно и јасно израђено читасе са љубопитством од свакога, да и од онога који тек читати знаде. Једном ријечију, са науком народног језика, чита се и пише се свака и несјетна ствар. [5]) А за дати

нашим ријечма већу моћ и вриједност, намјеравамо преписати овдје некоје уроке грађанског домостројења (economia civile)) написане од једног честитог многозналца, талијана, којима ће се може бити више вјеровати, него нашим најмудријим разлозима.

„Онај кој хоће да се држи за праве очитности, мора припознати да један народ неће бити никад савршено воспитан у наукама, у занатима, и у правом начину живота, ако небуде имао устава, наука, училишта, и помњиви књига у своме матерњем језику, јер ће они народ онда морати зависити од каквог страног језика, који разумјева само неки дио народа, а остале науке у њему остаће непомњиве свему осталому пуку. Грци, докле су год зависили од Финикијана Египтијана, и докле нијесу имали науке на своме језику, били су Варвари. Французи, Руси, Енглези, Швајцари, нијесу се могли именовати знатни народи, докле год не саставише уставе и науке на природном своме језику.

Језици су као неко посуђе, који садржавају у себи наше мисли и наше разлоге. Сад каква је то будалаштина, бити у једном предјелу људи, а имати посуђе наши мисли и наши разлога у другоме? Талија? ако сваколика неузима на своме народноме језику, науке, уставе, и мудрије (Arte, Künste) која је још и како дан данашњи у преводима з грчког и латинског, ревностна и богата — изгубиће, сбог свог простачког умоображења своју књижевност, и у место што је она друге учила и просвјештавала, биће сама од другије учена и просвјештавана. Њезини синови, који радо мисле и желе живјети преко-брдским (највећа будалаштина о којој ја немогу имати довољног уображења) ако се буду са тим славили, да су такову мајку произвели, могли би за мало година повратити ону част, коју је она изгубила за тако рећи смијешну љубав ка дјетинству.

Докле у једној земљи науке стране поплављују већи дио народа, и докле се небуде народни језик у њој говорио, докле ћемо у залуд имати училишта, то више имати ћемо многе занешене памети, нити ћемо имати честити глава у народу.“

Ово неговори фанатик, него славни професор у Напуљи Абат Антун Геновези, који је с почетка издао нека

дјела на латинском језику, па послије видје да ће се од ови само појединн људи, а не у опште сав пук користовати, много се кајао што их није писао за народ, или за виши број пука. И заиста преведе сва ова дјела с латинскога на талијански, топло препоручујући талијанима да на матерном језику пишу; те тим поправи своју погрјешку, које није била погрјешка, будући је он слѣдовао ондашњему обичају. Свједочба дакле овог великог човјека, нити је нити може бити сумњива, но од сваког за праву истину примљена.

(Мужествен.)

[1]) Ово је из листа талијанскога, L' apatista Nr 16 Млетке 1834, сличан нашем стању Српском и Славенском црквеном језику, као њихов талијански спрама латинскога.

[2]) А то ће и код нас Србаља цијеле Југославије, дотле трајати докле се поред црквеног буквара и часловца друге науке и српским словима на нашим училиштама не заведу. Часловци ће велим народна дјела а још мање своју народност разумјевати и подпомагати моћи.

[3]) А у нас је свуђ гдје су училишта наша Славенска писменица; (а разликом да у талијана само у нека мјеста преко брђански страна сјеверне талије уче латинску писменицу). Зато ми чамимо у томе од више вјекових пак нит научисмо Српски ни Славенски.

[4]) Огледајмо се на стара списанија браће наше Атина-Дубровачке и нова списашија Караџића.

[5]) Овако суде паметни талијани о свом народном језику, познајући свој назадак с латинским језиком. Овако би и ми Срби морали судити о нашем српском језику и правопису, а назадни смо многовише од њих, а то најмање за вијека. Јер у нас се пише по Славенском црквеном правопису и то које како, а талијани су тако писали по правилу латинског правописа у 16 и 17 вијеку. Али није тако сада у њих, већ, свој правопис све Талије једнак, и увели говор (изрјецбу) Фјорентинску Тошкане. А ми хвала Господу имамо од 30 год. више правилни правопис Српски Г. Вука и говор. херцеговачки, које су славни списатељи Дубровачки употребљавали и очиглед види се из њихови сјајни дјела.

ПОГЛАВИТИЈИ НОВЦИ У ЕВРОПИ И АМЕРИЦИ.

(Врѣдност у сребру 3 цванциге један Форинт).

У Аустрианском царству.

Суверен д'ор 13 Фор. 20 кр.
Пол Суверендора 6 Фор. 40 кр.
Дводукатник 9 Фор:
Дукат 4 Фор. 30 кр.
Талир (шкуда 2 Фор.
Пол талира или Форинтица 1 Фор.
Двадесетак (Цванцига) 20 кр.
Десетак 10 кр.
Петак 5 кр.
Грош 3 кр.
Круна (крсташ, Кроненѳалер) 2 Ф. 12 кр.
Пол круне 1 Фор. 6 кр.
Четврт круне 33 кр.

Лира 20 кр.
Пол лире 10 кр.
Четврт лире 5 кр.
Стара миланска шкуда 1 Фор. 46 кр.
Стара миланска лира 17 кр.
Стара млетачка лира 12 кр.
Негдашња лира италика (Франк) 23 кр
Млетачки крсташ 2 Фор. 33 кр.
Млетачки Ђустино 2 Фор. 14¾ кр.
Млетачки Лираззо 13¾ кр.
15 солди 6¾ кр.
Нови 30 солди 15 кр.
« 20 « 10 «
« 10 « 5 «

У Баварској.

Дукат 4 фор. 28 кр.
Форинт од злата 3 фор. 9 кр.
Каролин 9 фор. 30 кр.
Макс d'or 6 фор. 20 кр.
Круна 2 фор. 12 кр.
Талир 1 фор. 55 кр.
Крајцар ¾ кр.

У Белгии.

Дукат (злат.) 4 фор. 18 кр.
Талир 2 фор. 15 кр.
Цент. ½ кр.
Лиард ½ кр.

У Данији.

Христиан д'ор 7 фор. 43 кр.
Специес дукат 4 фор. 23 кр.
Круна 1 фор. 12 кр.
Глава (Kopfstück) 22 кр.
Фирк ¾ кр.
Риксдалер курант (рачун.) 1 ф. 45 к.
Риксдалер специес (рач.) 1 ф. 10 кр.

У Француској.

Луи д'ор 8 фор. 55 лр.
Нови Луи д'ор 7 фор.
Наполсон д'ор 7 фор. 20 кр.
Франк (и по том златни новци од 40, 20 а сребрни од 5 и 2, ¾ ½ ¼ Франка(= 23 кр.
Куроне (круна) 2 фор. 21 кр.
Гранд ску 2 фор. 16 кр.
Ливре 22 ½ кр.
Луи бланк 2 фор. 2 кр.
Еку (шкуда) 2 фор. 18 кр.
Центиме ¼ кр.
Децимe 4½ кр.
Лиард ¼ кр.
Су 1¼ кр.

У Грчкој.

Минерва (од злат.) 2 фор. 2¼ кр.
Финик (од сребр.) 20 ¾ кр.
Драхма (рачун.) 22½ кр.

У Низоземској.

Дукат (злат.) 4 фор. 21 кр.
Руидер 14 фор.
Суверен 6 фор. 45 кр.
Риксдалер (сребр.) 2 фор. 3 кр.
Краон 1 фор, 38 кр.
Дуббелтје 1 фор 49¼ кр.
Гроот 1 фор. 1 кр.
Патагон 2 фор. 45 кр.
Снапхахн 15 кр.
Stüber 2½ кр.
Форинта (рачун.) 49⅖ кр.

У Папинских државах

Доппиа (злат.) 6 фор. 28 кр.
Леонина 8 фор. 50 кр.
Пистола 6 фор. 39.
Цекин (Зецхино) 6 фор. 28 кр.
Карлино (сребр.) 7½ кр.
Ђуђо 12½ кр.
Гроно 6¼ кр.
Лира 25 кр.
Шкуда 2 фор. 9 кр.
Газетта 1¼ кр.
Бајокко мђд.) 1 кр.
Денаро 2 кр.
Солдо 1¼ кр.

У Португалу.

Крузадо	(злат.)	1	фор.	41	кр.
Доблас	«	6	«	20	«
Добра	«	33	«	16	«
Добраон	«	63	«	12	«
Миллереес	«	3	«	10	«
Ескудо	«	4	«	9	«
Јоан (Иван)	«	16	«	38	«
Лисбонина	«	12	«	24	«
Моедор	«	33	«	5	«

Крузадо (сребр.) 56½ кр.
Винтемс 15 кр.
Тестон 14 кр.
Кроце 10 кр.

У Пруској.

Дукат (од злат.) 4 фор. 31 кр.
Фридрикс д'ор 7 фор. 30 кр.
Блафферт (од среб) 4¼ кр.
Албертсалер 2 фор.
Грош 2¾ кр.
Талир 1 фор. 25 кр.
Албус (од мђд. бакр.) 2 кр.
Дреиер ½ кр.
Пфенниг ¼ кр.

У Руссији и Пољској.

Червонец св. Андреја (Дукат св. Андрије) од злата 4 фор.
Платинној червонец (од платине) 4 ф. 37 кр.
Империал нови 15 фор. 16 кр.
« стари 19 фор. 37 кр.
Рубљ (злат.) 1 фор. 53 кр.
Суверен (пољски) 13 фор.
Дукат у Курланду 4 фор. 20 кр.
Рубљ сребра стари 2 фор. 10 кр.
« « нови 1 фор. 32 кр.
Пјаток (Петак) 2½ кр
Пјаталник 23 кр.
Копђјка(од меда) ½ кр.
Полушка « « ¼ «
Тројак « « 1½ кр.
Пђнандз « « (пољски) ¼ кр.
Полтора (пољски) 1¼ кр.
Рубљ (од мђда) 16 кр.
Шостак (шестак) пољски 2¾ кр.

У Сардинији.

Карлино (злат.) 18 Фор. 12 кр.
Мадопа 7 Фор. 34 кр.
Пистола 10 Фор. 57 кр.
Зецкино 4 Фор. 18 кр.
Лира (среб.) 19 кр.
Георгино 25¼ кр.
Парпајола 7 кр.
Скудо 1 Фор. 55 кр.
Солдо 5¾ кр.
Каларезе (медени) 3⅜ кр.
Quatrino 1¼ кр.

У Саској.

Аугуст д'ор 8 Фор. 8 кр.
Дукат 4 Фор. 21 кр.
Грош (сребр.) 2¾ кр.
Dreier „ ¾ кр.
Талир 1 Фор. 30 кр.

У краљ. обијух Сицилијах.

Декупле (златни) 50 Фор.
Дукато 1 Фор 20 кр.
Ончиа 4 Фор
Карлино (сребрни) 3 Фор.
Скудо 1 Фор. 56 кр.
« у Сицилии 1 Фор. 58 кр.
Таро 19 кр.
« у Сицилии 10 кр.
Гроно (медени) 1 кр.
Quatrino ½ кр.

У Шпањолској.

Доблен (од злат.) 30 Фор. 43 кр.
Коронилла « « 1 « 52 «
Пистола « « 7 « 50 «
Ескудо д'оро (од злата) 3 Фор. 38 кр.
Цинеа (сребрна) 21 кр.
Ескудо де веллон 1 Фор. 2 кр.
Песета де веллон 26 кр.
Песо дуро (нови) 2 Фор. 4 кр.
Пиаст 2 Фор. 5½ кр.
Реал 13 кр.
« де веллон 7 кр.
Динеро (мѣдени) ½ кр.
Мераведи ¼ кр.

У Швајцарској.

Пистола (у Базелу) 9 Фор.
« (у Берну) 8 Фор. 42 кр.
Боске (у Zürichu) 30 кр.
Талир (у Генфу) 2 Фор. 16 кр.
Еки бланк 1 Фор. 41 кр.
« бон 1 Фор. 24 кр.
Франк 34½ кр.
и. т. д.

У Шведској и Норвегији.

Дукат (злат.) 4 Фор. 30 кр.
Далер (сребр.) 22 кр.
Марк (среб.) 5½ кр.
Риксдалер 2 Фор. 12 кр.
Шиллинг 2¾ кр.
Орѳ (Норв.) 26 кр.
Далор (од мѣд.) 7¼ кр.
Фирк « « ½ кр.
Слантар ¾ кр.

У мањих талијанских државах.

40 лира у Парми	(злат.)	15	Фор.	24	кр
Пистола у «	«	8	«	51	«
Розимо у Тоскани	«	7	«	52	«
Руспоне «	«	12	«	15	«
Скудино у Модени	(злат.)	1	«	17	«
Зекино у Тоскани	«	1	«	37	«
« у Парми	«	4	«	28	«
« у Луки	«	4	«	18	«
Дукатоне у Тоскани	(среб.)	2	«	31	«
Пеззо у «	«	2	«	31	«
Скудо у Луки	«	2	«	12	«
Талларо у Тоскани	«	1	«	56	«
Солдо у «	(мед.)	¾	кр.		
Кроциа у «	„	1½	„		

У Турској.

Мабул (златни) 13 Фор. 12 кр.
Фундук « 3 « 28 «
Шериф « 2 « 51 «
Мустафур « 2 „ 46 „
Јермебезлук (грош) 10½ кр.
Рубија 11 кр.
Аспра лахка (среб.) ¼ кр.
„ тежка 1½ кр.
Пара 1 кр.
Кеса злата по 30,000 грошах.
„ сребра по 500 „

У Великој Британији.

Гуинеа (злат.) 9 Фор. 38 кр.
Совереигн „ 9 „ 34 „
Кровн (Круна) (среб.) 1 Фор, 16 кр.
Шиллинг (Круна) 28 кр.
Гроат „ 9½ кр.
Пенни „ 2¼ „
Доллар „ 2 Фор. 5 кр.
Фартинг (мед.) ¼ кр.
Халф пенни (мед) 1 кр.
Поунд стерлинг (рачуна) 9 Фор. 24½ кр.

У сједињених државах сѣверне Америке.

Еагле (орао) од злата 10 Фор. 38 кр.
Доубле 21 „ 19 „
Quater eagle „ 5 „ 5 „
Диме (од сребра) 12½ кр.
Доллар „ „ 2 Фор. 4 кр.
Цент. (од мѣда) 1¼ кр.

Скрижаљка за камате од 5 на 100.

Главнице од	на цело лето.			на пол лета			на 3 месеца			на 1 месец			на тједан			на дан		
фр.	ф.	кр.	цв.	ф.	кр.	цв.	ф.	кр.	цв.	ф.	кр.	цв.	ф.	кр.	цв.	ф.	кр.	цв.
1	—	3	—	—	1	2	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	—	6	—	—	3	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—
3	—	9	—	—	4	2	—	2	1	—	—	3	—	—	1	—	—	—
4	—	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
5	—	15	—	—	7	2	—	3	3	—	1	1	—	—	1	—	—	—
6	—	18	—	—	9	—	—	4	2	—	1	2	—	—	1	—	—	—
7	—	21	—	—	10	2	—	5	1	—	1	3	—	—	2	—	—	—
8	—	24	—	—	12	—	—	6	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—
9	—	27	—	—	13	2	—	6	3	—	2	1	—	—	2	—	—	—
10	—	30	—	—	15	—	—	7	2	—	2	2	—	—	2	—	—	—
20	1	—	—	—	30	—	—	15	—	—	5	—	—	1	1	—	—	1
30	1	30	—	—	45	—	—	22	2	—	7	2	—	1	3	—	—	1
40	2	—	—	1	—	—	—	30	—	—	10	—	—	2	1	—	—	1
50	2	30	—	1	15	—	—	37	2	—	12	2	—	3	—	—	—	2
60	3	—	—	1	30	—	—	45	—	—	15	—	—	3	2	—	—	2
70	3	30	—	1	45	—	—	52	2	—	17	2	—	4	—	—	—	2
80	4	—	—	2	—	—	1	—	—	—	20	—	—	4	2	—	—	3
90	4	30	—	2	15	—	1	7	2	—	22	2	—	5	1	—	—	3
100	5	—	—	2	30	—	1	15	—	—	25	—	—	5	3	—	—	3
200	10	—	—	5	—	—	2	30	—	—	50	—	—	11	2	—	1	3
300	15	—	—	7	30	—	3	45	—	1	15	—	—	17	1	—	2	2
400	20	—	—	10	—	—	5	—	—	1	40	—	—	23	—	—	3	1
500	25	—	—	12	30	—	6	15	—	2	5	—	—	28	3	—	4	—
1000	50	—	—	25	—	—	12	30	—	4	10	—	—	57	3	—	8	1

Од 6 на 100.

1	—	3	2	—	1	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	—	7	1	—	3	2	—	1	3	—	—	2	—	—	1	—	—	—
3	—	10	3	—	5	1	—	2	3	—	1	—	—	—	1	—	—	—
4	—	14	2	—	7	1	—	3	2	—	1	1	—	—	1	—	—	—
5	—	18	—	—	9	—	—	4	2	—	1	2	—	—	1	—	—	—
6	—	21	2	—	10	3	—	5	2	—	1	3	—	—	2	—	—	—
7	—	25	1	—	12	2	—	6	1	—	2	—	—	—	2	—	—	—
8	—	28	3	—	14	2	—	7	1	—	2	2	—	—	2	—	—	—
9	—	32	2	—	16	1	—	8	—	—	2	3	—	—	2	—	—	—
10	—	36	—	—	18	—	—	9	—	—	3	—	—	—	3	—	—	—
20	1	12	—	—	36	—	—	18	—	—	6	—	—	1	2	—	—	1
30	1	48	—	—	54	—	—	27	—	—	9	—	—	2	—	—	—	1
40	2	24	—	1	12	—	—	36	—	—	12	—	—	2	3	—	—	2
50	3	—	—	1	30	—	—	45	—	—	15	—	—	3	2	—	—	2
60	3	36	—	1	48	—	—	54	—	—	18	—	—	4	1	—	—	2
70	4	12	—	2	6	—	1	3	—	—	21	—	—	4	3	—	—	3
80	4	48	—	2	24	—	1	12	—	—	24	—	—	5	2	—	—	3
90	5	24	—	2	42	—	1	21	—	—	27	—	—	6	1	—	1	—
100	6	—	—	3	—	—	1	30	—	—	30	—	—	7	—	—	1	—
200	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1	—	—	—	13	3	—	2	—
300	18	—	—	9	—	—	4	30	—	1	30	—	—	20	3	—	3	—
400	24	—	—	12	—	—	6	—	—	2	—	—	—	27	3	—	4	—
500	30	—	—	15	—	—	7	30	—	2	30	—	—	34	2	—	5	—
600	36	—	—	18	—	—	9	—	—	3	—	—	—	41	2	—	6	—
700	42	—	—	21	—	—	10	30	—	3	30	—	—	48	2	—	7	—
800	48	—	—	24	—	—	12	—	—	4	—	—	—	55	2	—	8	—
900	54	—	—	27	—	—	13	30	—	4	30	—	1	2	1	—	9	—
1000	60	—	—	30	—	—	15	—	—	5	—	—	1	9	1	—	9	3

Приповиједке из старог и новога завјета.
Горски Вијенац.
Новы Завѣтъ Ат. Стойковића.
Народне пјесме 4 књиге 2га изданија
Народне Данице све 5 књига.
Османиде 2. части.
Дика Црногорска Милутиновића.
Србијанка све 4 части Милутиновића.
Пјеванија Милутиновића.
Зорица „ „
Владимир и Косара комедија.
Милошија М. Обилића.
Милош Обилић трагедија.
Скендербега описаније.
Прегледа најзнатн. догађаја од почетка свијета.
Приче Мушкатировића.
Улог ума Соларића.
Земљеописаније Соларића.
Благодѣтелна Муза Живковића
Телемахъ „ „
Сва Дѣла Д. Обрадовића.
Римска Историја.
Славољуб 1851.
Разлагања садашњости и будућности.
Срце у стихове.

Jugoslavenskijeh Srbski latinskim slovima.

Pretres svrhu prvenstva Apostola S. Pet. Oprovrženije prijateljskog odgovora D. P. Stiića, od jednog obitelja fruške gore, od družbe Jugoslavena.
Poslanica S. Petra Biskupima Pijemonta Talije Družžbe Jugoslaveua u Trstu M. Stojkov.
Samoučna bukvica z barjakom.
Lijepopis.
Bukvica Jugoslavena Latinsko-Srbska.
Mali tobolac raznog cvětja za dobru i pomljivu mladež.
Švear. Dogodovština Ilirah, Slavinah, najposle Hèrvatah i Sèrbaljah zvanih.

Zabavna Čitaonica:

1. Elisabeta, ili Prognani u u Sibirii.
2. Župnik Vakefieldski. sa 21. dèrvorezom.
3. Narodne pèsme. Sabranje svijuh do sad izdatih i više nikada još neizdatih pèsamah. 4. Svez.
4. Pau Podstoli, ili Dobar domaćin. Pripovèst,.
5 Zlatotvorno selo. Istinita pripovědka.
6. Kako trěba da čověk živi u svakom stališu.
7. Majstor Jordan ili cěna zanata veća od zlata.
8. Firholzer. Čertice iz dogodovštine hèrvatske.
9. Kratki nauk o gojenju pčelah,
10. Rukovodni pokus kako se množina svake vèrsti plemenitih voćkah u kratkom vrěmenu odgojiti može.
Narodni Slavonski običaji sa 137 pèsamah od L. Ilića.
Čudoredna Zabava u pet pripovědkah za nevinu mladež obojega spola.

Овај Календар као и друге славенске и српске књиге добивају се код сљедеће г. г.

Алексинац (Срб.) С. Атанасијевић.
Александрија (Јегип.) Ј. Матишоровић.
Атина (Грчка) Г. Јанковић.
Биоград (Срб.) Учр. Српскијех Нов.
„ Р. М. Радовановић.
„ Удов. Возаревић.
Будва (Далм.) М. Ђеловић.
Беч Ђ. Даничић.
„ Smit i Leo.
Будим Општина Српска.
Баја (В. Срб.) Б. Атанацковић.
В. Бечкерек (в. Срб.) б.р Стефановић.
Брод (Слав.) В. Брлић.
Беловар Ђуро Јусичић.
Бухреш (Влашк.) С. Влаховски.
Вуковар (в Срб. Ђ. Поповић.
В. Кикинда („) А. Весселиновић.
Вршац (в. Срб.) Д. Нешић.
Винковци (слав.) С. Поповић.
Ф. Рех.
Ваљево (Срб.) І. Поповић.
Госпић (Хрв.) Г. Милеуснић.
Гомирје „ С. Илић Архиманд.
Грац — Dr. J. Muršec.
Дамјан и Соргеа.
Галац (Молд.) В. Милиповић.
Дуљцу „ М. Владисављевић.
Дубровник (Далм.) Ђ. Николајевић.
І. Јанчевић.
Даровар (Слав.) П. Забрдац.
Ђаково „ І. Округић.
Ђибилтад (Енг.) Ђ. Мацаревић.
Жмирје (Нат.) Ј. Јовановић.
Задар (Далм.) Г. Петрановић.
Браћа Ватара.
Златни Праг (Чес.) С. Златојевић.
Ј. Поспишила.
Земун (в. Срб.) Др. Медаковић.
Загреб (Југослав.) Дворана.
Ф. Жупана.
Илок (в. Срб.) К. Панић.
Ириг „ Д. Марковић.
Измаил (Рус.) С. Милашиновић.
Ибраил (Вл.) В. Милиновић.
Јакин (Тал.) Гепаро Рапалини.
Котор (Далм.) Ј. Букилица.
Косово „ С. Вукадиновић.
Кини „ С. Вујатовић.
Кијев (Рус.) В. Славослојев.
Карловци (в. Срб) Г. Лињелић.
Крагујевац (Срб.) с. читалиште.
Карловац (Хрв.) М. Миличевић.
І. И. Претнер.
Лозница (Срб.) П. Ј. Коцељда.
Љубљно „ Б. Кујунџић.
Лигурна (Тал.) Ђ. Бошковић.
Лондон (Енг.) Ригер.
Москва (Русија) Х Коста.
Мисина (Тал.) Консуо Русиески.
Мостар „ Кавана мостарска.
Мрсиља (Франц.) А. Гарели.
Малта (Енг.) Лукешић.
Млетке (Тал.) С. Балотић.
Митровица (в. Срб.) П. Панатовић.
Навриан (Амер.) Г. Србојевић.
Нови (Далм.) І. Русовић.
Неготин (Срб.) Ј. Ратковић.
Новој Градишки (слав.) М. Ријеса.
Ј. Шварца.
Нови Сад (в. Срб.) П. Рајковић.
Одеса (Рус.) Н. Липовац.
Оточац В. Шегавчић.
Осијек (Слав.) М. Ђорђевић.
С. Лацковић проф.
Петробург (Рус.) С. Русов.
Пешта (Уг.) Н. Крстић.
Петриња (Хрв.) П. Беговић.
Парма (Франц.) Ц. Роберт.
Пожаревац (Срб.) А Цветковић.
Панчево (в. Срб.) Др. К. Пејчић.
Ријека (Хрв.) Дворана
Е. Резза.
Рума (в. Срб.) М. Маловић.
Смедерево (Срб.) С. Читалиште.
Скадар „ Кавана Скадарска.
Сплет (Далм.) Л. Ристић.
Скрадин „ Ј. Будимир.
Сењ (Хрв.) І. С. Петровић.
Сисак (Хрв.) В. П. Котур.
Сомбор (в. Срб.) М. Ковачевић.
С. Читаоница.
Суботица (в. Срб.) Милутиновић.
Сарајево Х. Пјериновић.
Сулина Л. Милашиновић.
Таганрок (Рус.) К. Ђетковић.
Травник Кавана Травничка.
Темишвар (в. Серб. Т. Радичевић.
Трст (Југос.) Дворана и издаоца.
Анд. Стојковић.
Ужице (Срб. С. Читалиште.
Цетиње (Црн.) Д. Милаковић.
Народну Писанију.
Цариград Ј. Прлаин.
„ Писанија Срб. посланст.
Шибеник (Далм.) С. Поповић.
Шид (Срб.) А. Драгосављевић.
Шира (Грч.) И. Казанегра.
Шабац (Срб.) Ђотрић.
Н. Павловић.
В. Вујић.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
РПСр I67
1851. 1